Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...оншой 1921 оной ...ийн 21-нээ гарана | № 270 (13984) | 1972 оной ноябриин 16, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ҺААЛИШАД, ҮХЭРШЭДЭЙ АРЮУН УЯЛГА

...бэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һү һааха. • Үхэр бүхэнэй ...нүүр сүүдхэдэ 1000 граммаар нэмээхэ. • Хэн түрүүлэгшэ ааб!

...ЛААН БАЙРА, ...ЙН ТЭЖЭЭЛ

...голые уруудан үбэ...үшын хорон хүйтэн ...одоро үлеэжэ байба..., малай энэ хуу... хашаа соо ороходо, ...м дулаахан болошо...

...шаань досоогоо та... болгогдожо таһалаг... Таһалгануудайнь хоо... багахан трактор гү, ...тай морёор орожо, ...л буулгаха зайтай. ...лганууд соо томо, ... табан бүлэг болгог...агдаһан яһала тарган ...уд хобто, кормушка...һоо хүб хүхэхэн үбһэ, ...дүүсэн эдижэ, хүн...алдана.

...мнай үнеэдэй хуу... байһан юм. Һайса ..., заһабарилаад, эн...малнуудые эдеэлүүл...алэй хүйтэндэ үхэр...улаан байрада байлга...дал, шэгнүүрэа ехээр ... түргэн тарталха ... гэжэ Загарайн айма... партсъездын нэрэмжэ...ой главна зоотехник ... Степанович Антипов ...

... бүхэндэ 25 үхэр .... Жэлэй һүүл бо... гүрэндэ тушаагдаха ...онуудынь нэгэ амяа...ээ тээ багануу... амяараа эдеэлүү.... Нэгэ таһалга соо ... үхэр байхадаа үбһэ ... хүртэжэ ядахагүй, ...эшьегүй байна.

...амалнуудтнай хэр ... шэгнүүрэа һайса нэ...аб? — гэжэ мал...ий Лизуновһоо асуу...

...ябрь соо үшөөл һа...үрөөгүй. Байрамнай ...алагдаагүй байжа, ...хинь газаа эдеэлүү...хэдэ һолоомо буй...үйтөөр, хуурайгаар ...гаа. Тиигэбэ яаба...раг бүхэмнай шэг...үдхэдээ дунда зэр... граммаар нэмээгээ. ...екабрьда шахамал ...эгнүүрые сүүдхэдээ ...0 граммһаа бага ...ээхын түлөө тэмсэ...эхэ аргатайшьебди. ... тэжээл дуран соонь эдюулэгдэнэ гээшэ, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

— Малдаа үбһэ тэжээл хэды шэнээн эдюулнэбта?

— Зоотехнигүүдэй табижа үгэһэн рационой ёһоор лэ хашараг бүхэндэ сүүдхын 3—3 килограмм үбһэ, зелёнко, спиртын заводһоо асарагдаһан бурдууг 25 килограмм, үшөө тэрээн дээрэнь 3 килограмм талха худхалсажа үгэнэбди. Һаянай үхэр бүхэндэ 5 килограмм хэршэһэн һолоомо халуун ууралда дэбтээгээд, талханаар худхажа эһээгээд үгэнэбди, — гэжэ малшан хэлэнэ.

Тус колхоз гүрэндэ худалдагдаха үхэрнүүдээ бүри август һараһаа шахажа эхилээ юм. Шахамалнуудайнгаа түрүүшын зуугаадыень тус тустань 320 килограмм шэгнүүртэй болгожо, мяханай комбинадта тушаагаа. Шэнэ жэл болотор үшөө 140 үхэр гүрэндөө худалдаха, тиигээд январь, февраль соо баһал 150 мал шахан таргалуулжа, тус бүриень 3 центнерһээ бага бэшэ шэгнүүртэй болгожо, ерэхэ жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэхээр тушааха юм. Шахамалнуудта үбһэ тэжээлынь һэлгүүлэгдэжэ байгаад, үдэр һүнигүй эдюулэгдэнэ. Эдеэлүүлгэ, уһалалгань тогтомол гуримтай. Жэшээнь, үглөөгүүр үхэрнүүдтээ үбһэ, зелёнко эдюулээд, бүлеэдхэһэн уһа уулгана. Тиигээд дахин байрадань оруулжа, эһээһэн талха, бурдууг эдюулнэ, баһа уһалаад, үдэшэлэн тээ хэршэһэн, ууралда дэбтээһэн һолоомо, үбһэ үгэнэ. Байра соонь хохир, хюрөөгэй хибэдэһэн дэбдигдэнхэй.

— Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой малшадай үүсхэл дэмжэжэ, тусхай социалис уялга абанхай гүт? — гээд асуухада, үхэршэн нүхэр Лизунов иигэжэ харюусаба:

— Абанхай. Энэ дүрбэн һара соо шахамал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр адагынь 950 грамм, эрхимынь 1.000 граммаар нэмээхэ зорилготойбди. Хэр гэлдэхэбибди даа. Юрэдөөл шадалаараал оролдохобди.

М. НАМЖИЛОВ.

Загарайн аймаг.

МАЛШАН УГТАЙ ХҮБҮҮН

Бэшүүрэй совхозой залуу һаалишан Мунко Цыбиков аймагай түрүү һаалишадай нэгэн гэжэ мэдээжэ болоһоор үнинэй юм. Иигэжэ суурхаһаниинь гэнтын ушар бэшэ байха. Залуу хүбүүнэй эхэ Бальжима Цыбикова эдир наһанһаа малда дуратай, пенсидэ гаратараа мал адуулжа ябаһан намтартай. Шэбэртэ талын эрхим малшан гэжэ Бальжимамнай суурхагша бэлэй. Мүнөө хүбүүниинь баһал малшан нэрээрээ алдаршажа ябанал даа гэжэ нютагайнгаа зоной хөөрэлдэхые Мунко нэтэнтэ бэшэ дууладаг. Иигэжэ магтуулхадаа хүбүүнэй досоо омог мэдэрэл түрэдэг, үшөө һайнаар ажаллахые оролдодог байна.

Мунко Цыбиков СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэжэ шиидэһэн юм. Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө мүнөө оролдон ажаллана. Һаяхан тэрэнэй туйлаһан амжалтада зорюулагдаһан ажалай алдар сэлын туг мандуулагдаа. Залуу һаалишан М. Цыбиков жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2170 килограмм һү һаажа, аймагайнгаа эрхим һаалишадай тоодо дахинаа оробо.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Ц. Цыбиков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХУБИТАЯА ОРУУЛХАНЬ ЛАБТАЙ

Хяагтын аймагай Алтайн совхозой һаалишадай гаргаһан үүсхэлые Баруун-Хасууртайн һүнэй фермын коллектив һайшааһан тухайгаа мэдүүлнэ. Байгша ондо энэ ажалша бэрхэ коллектив һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Арба һарын туршада тус фермын һаалишад 3035 центнер һү һаагаа гэхэ гү, али энэ хугасаа соо үнеэн бүриһөө эндэ 1849 килограмм һүн һаагдаа. Түрүү һаалишад Вера Хлюпина, Камира Канзафарова, Накия Зайнулина гэгшэд харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 2127—2020 килограмм һү һаажа абаба.

—Фермымнай һаалишад үбэлэй 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1.250 килограммһаа доошо бэшэ һү һаажа абаха тухайгаа мэдүүлнэ. Даажа абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула һаалишан бүхэмнай оролдон ажаллахаар шиидэнхэй. Үнгэрэгшэ һарада манай фермэдэ оройдоол 13 тугал абтаһан байбал, ноябрь, декабрь һаранuудта 45 үнеэд тугаллахаар хараалагдана. Шэнээр тугаллаха гунжадые зүбөөр эдеэлүүлхэ, һааха хэрэгтэ һаалишаднай анхаралаа табидаг болонхой. Хараалһанаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула оролдосотойгоор ажаллахабди, — гэжэ фермые даагша Нимбу Аюшеевич Аюшеев манда хөөрэбэ.

Хараалһан даабаряа сүм дүүргэлгэ үбһэ тэжээл хэр бэлэдхэжэ абаһанһаа дулдыдахань хэндэшье мэдээжэ. Ноябриин 1-һээ һаамхай үнеэн бүридэ үдэрэй туршада 12 килограмм үбһэн, һолоомон, 2 килограмм талхан болон бусад тэжээл үгтэнэ. Үглөөнэй 10 сагһаа үдэшын 4 саг болотор үнеэд хагданда адуулагдана.

Фермын түрүү һаалишад Вера Хлюпина, Накия Зайнулина, Камира Канзафарова ерэхэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2400 килограмм һү һаажа абаха гэһэн социалис уялга абаба. Һаалишад Александра Цырендоржиева, Ханда Ошорова, Зоя Голованова, Нина Филиппова болон бусад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 2200 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха тухайгаа мэдүүлбэ.

Баруун-Хасууртайн һаалишад фермын һү һааха жэлэйнгээ түсэбые декабриин 20 болотор дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллана.

Д. ДОРЖИЕВ.

Удын совхоз.

ОРОЛДОСОТОЙГООР ХҮДЭЛНЭ

Энэ жэлдэ эртэ саһан орожо, халюуран шарлаһан нуга, тала бамбагар саһаар хушагдажа, дунгигар сагаанаар харагдадаг болонхой. Малшадай эгээл харюусалгатай үе — үбэлжэлгэ эхилбэ. Хүрбын совхозой Хужарта гэжэ газарта үбэлжэжэ байһан малшад энэ харюусалгатай хаһые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Үхэршэд Д. Арсаланов, П. Пантюхин гэгшэд 130 хашарагуудые харууһална. Эдэ нүхэднай зунай шэмэтэй ногоондо хашарагуудаа бэлшээн таргалуулжа абаа. Үхэршэд хаража байһан малаа нэгэшье гээлтэ хоролтоло оруулангүй ондо оруулха, шэгнүүрыень нэмээхэ гэһэн зорилготой ажаллана.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хори.

ТҮҮХЭТЭ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

РСФСР: Автомат—малшадай туһалагша

Новоалександровска районой «Россия» гэжэ колхоз мяха гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые Ставропольдаа түрүүлэн дүүргэбэ. Эндэхи малшад жэлэй дүүрэтэр үшөө 350 тонно мяха худалдаха уялга абаа.

Энэ амжалтань тушаан болоһон ушар бэшэ юм. Тус колхоздо бүхы хүдэлмэринь оньһожоруулагдаһан, гахайн томо байранууд баригданхай. Хуушан байрануудынь һэльбэн шэнэдхэгдээ, олон шэнэ байра баригдаа. 1.600 толгой поршоонхын тэжээгдэхэ, автомадаар зэбсэглэгдэһэн хоёрдохи корпус ашаглалгада оруулагдаа. Эндэхи, мүн түрүүшынь корпустохи бүхы хүдэлмэри (тэжээл хубаалга, байрануудые сэбэрлэлгэ гэхэ мэтые оруулалсап) механизмуудай туһаламжаар бүтээгдэнэ.

МОЛДАВИ: Таряа хадагалха шэнэ байранууд

Варница станциин дэргэдэ баригдаһан, Молдавидахи эгээн томо элеватор түрүүшын таряа тушаан абаа. Эндэхи үндэр башнида ехэ хүсэтэй транспортёрнууд тодхогдонхой. Түмэр замай хоёр вагондо ороохо таряан нэгэн доро ашагдана. Бүхы хүдэлмэри залаха, хинаха автомадууд тодхогдоо.

Түсэбтэ табан жэлэй һүүл тээшэ Молдавиин Бэлэдхэлэй министерствын харьяата элеваторнуудай багтааса гурба дахин ехэ болохо юм.

(ТАСС).

АРМЕНИ: Жэл соо 900 мянган мотоор

Жэлэй туршада 900 мянган электродвигатель бүтээн гаргаха промышленна комплекс «Армэлектродвигатель» гэжэ нэгэдэлэй дэргэдэ ашаглалгада ороо. Эндэ тодхогдоһон шэб шэнэ түхеэрэлгэ бүхы союзна республикануудта эльгээгдэдэг электродвигательнүүдые гурба дахин олоор бүтээхэ арга олгоно.

Энэ комплекс эмхидхэлгэдэнь олохон городуудай мэргэжэлтэд туһалаа. Жэшээлэн хэлэбэл, москвагайхид корпусой проектнүүдые зохёоһон, харьковайхид долоон поточно лини хабсаргаһан ба тааруулан хүдэлгэһэн байна.

(ТАСС).

ЛИТВА: Прибор бүтээгшэдэй харилсаа холбоон

Электросчетчигуудые бүтээдэг Вильнюсэй заводой продукцинь һайнаар хүдэлдэг байһаараа шалгарна. Венгриһээ абтаһан хиналта-туршалгын аппаратура иимэ амжалта туйлалгадань ехэ туһа хүргөө. Литвагай прибор бүтээгшэдэй гуйлтаар «Ганц» гэжэ венгр фирмэ тиимэ счётчигуудые тааруулха стенднүүдые эльгээһэн байна.

Вильнюсэй завод СЭВ-эй гэшүүн оронуудай адли ажалтай олохон предприятинуудтай харилсаа холбоо байгууланхай.

(ТАСС).

КАЗАХСТАН: Хүдөө тосхонуудтахи хүгжэмэй һургуулинууд

Сыр-Дарья мүрэнэй губи таладахи барайгар ургуулдаг ехэ оазисай түб — Яныкурган тосхондо үхибүүдэй хүгжэмэй долоон жэлэй һургуули нээгдээ. 100 шахуу үхибүүд хүгжэм шудалжа эхилэнхэй. Энэ нютагай эдиршүүл фортепианаар, скрипкээр, казах домброор наадажа һураха хүсэлэнтэй.

Мүнөө республикын элдэб районуудта үхибүүдэй хүгжэмэй долоон жэлэй хорин һургуули нэмэжэ нээгдээ. Иимэ һургуулинуудта һурадаг үхибүүдэй тоо 40 мянга болоод байна.

(ТАСС).

ЛАТВИИН ССР. РИГЫН ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО ГҮРЭНЭЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКЭ ВЭФ ЗАВОДОЙ ГАЛЬВАНИЧЕСКА ЦЕХТЭ БАГА ДЕТАЛЬНУУДЫЕ ЦИНКЭЭР ХУШАХА АВТОМАТ ЛИНИ ХАБСАРГАГДАЖА ДҮҮРЭБЭ. ПРЕДПРИЯТИИН МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ЗОХЁОҺОН ЭНЭ ТҮХЕЭРЭЛГЫН ХҮДЭЛЖЭ ЭХИЛХЭДЭ АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ЭРИД ДЭЭШЭЛХЭ ЮМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ШЭНЭ АВТОМАТ ЛИНИ.

ТАСС-ай фотохронико.

...эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Н. И. МАЛЫГИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ...НО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...р 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, рес...партийна, совет ба хүдөө ажахын эмхи зургаа...н удаан саг соо һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө ...ахын продуктнуудые худалдан абаха ба шана...гаха асуудал шиидхэдэг Буряадай АССР-тэхи ...амад инспектор **Малыгин** Николай Ивановичые ... АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүн...**грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

...дэ. Соведүүдэй байшан.
...ной ноябриин 15.

...й Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...В. Г. ШУВАЛОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ...НО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...р 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, рес...а социалис хуули ёһо сахиха талаар эдэбхитэй...һэнэйнь түлөө Баунтын аймагай прокурор Виктор Григорьевичые Буряадай АССР-эй Вер...дэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шаг...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

...дэ. Соведүүдэй байшан.
...ной ноябриин 15.

ХАНИ ХАЛУУН ОРШОН БАЙДАЛДА

Болгариин Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин толгойлогшо, Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков ноябриин 14-дэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүндэлэлдэ сайлалга хээ. Энээндэнь Совет талаһаа Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, К. Ф. Катушев болон бусад тушаалтад хабаадаба.

Болгариин талаһаа НРБ-гэй партийно-правительственна делегациин гэшүүд байлсаа.

Аха дүү ёһоной, үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрһэн сайлалтын үеэр нүхэд Т. Живков, Н. В. Подгорный хани ёһоной үгэнүүдые хэлэжэ, духаряа үргэбэ.

(ТАСС).

ВЕНОГУУДЫЕ ТАБИБА

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков түрүүтэй Болгариин Арадай Республикын партийно-правительственна делегаци ноябриин 14-дэ В. И. Ленинэй мавзолейдэ ошожо венок табяа.

Болгар ханинар минутын туршада дуугай байжа, Советскэ Союзай Коммунис партиин, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй үндэһэ һуури табигша В. И. Ленинэй дурасхаалые хүндэлэн сһолбо.

Партийно-правительственна делегациин гэшүүд Кремлиин дэргэдэ хүдөөлүүлэгдэһэн Танигдаагүй солдадай хүүрэй хажууда мүн лэ венок табяа.

***

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков түрүүтэй Болгариин Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин гэшүүд болгар арадай алдарта хүбүүн, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Георгий Димитровэй памятнигай дэргэдэ тэрэл үдэр венок табиба.

БОЛГАРИИН ОРДЕН МГУ-гай ТУГТА ЗҮҮЛГЭГДЭЭ

Арадай засагта Болгариин түлөөлэгшэдтэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университедэй эрдэмтэдэй, багшанарай, студентнэрэй уулзалга совет-болгар бата хани барисаанай эли тодо гэршэ болон үнгэрбэ. Манай оронай үнинэй дээдэ һургуулиин түлөөлэгшэд БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков түрүүтэй Болгариин Арадай Республикын партийно-правительственна делегацие үнэн зүрхэнһөө хани халуунаар угтаа.

Ноябриин 14-дэ МГУ-гай актова зал соо совет-болгар хани барисаанай митинг болобо.

Эндэ суглараашад нүхэр Тодор Живковые, бусад болгар айлшадые халуун альга ташалгаар угтаа. Эдээнтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд президиумдэ һууба.

М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университет Болгариин Арадай Республикын нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаа. Болгар мэргэжэлтэдые, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ габьяануудтай байһанайнгаа түлөө, дээдэ эрдэм дэлгэрүүлгэдэнь Болгарида туһа хүргэдэгэйнгөө түлөө МГУ энэ шагналда хүртэбэ гэжэ нүхэр Тодор Живков мэдээсэбэ.

Совет дээдэ һургуулинууд, научна институдууд Болгариин эрдэм болон техникын эгээл шэнэ, эгээл орёо һалбаринуудта хүдэлхэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг ёһотойл гуламта болоно. Мүнөө эндэ хоёр мянга шахуу студентнэр һурана, мянга тухай аспирантнууд диссертацинуудые барихаар бэлдэжэ байнхай гэжэ Тодор Живков тэмдэглэбэ.

КПСС ба уласхоорондын коммунис хүдэлөөн, Советскэ Союз, коммунизм гээшэ болгар арадта аб адли ушар удхатай. Тиимэһээ олон үндэһэ яһатантай Совет гүрэнэй 50 жэлэй баярай ойе манай һайндэр—болгар-совет хани барисаанай агууехэ һайндэр, танда этигэлгын, манда, бүхы дэлхэйдэ зорюулжа танай бүтээдэг хамаг юумэнэй түлөө дурлалгын ба баяр баясхалангай һайндэр гээд угтана, тэмдэглэнэбди гэжэ Тодор Живков мэдүүлбэ.

Тодор Живков энэ шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, МГУ-гай хүтэлбэрилэгшэдые, партийна ба комсомолой эмхинүүдые, профессорнүүдые, багшанарые, аспирантнуудые, студентнүүдые амаршалаа.

Нүхэр Тодор Живков бүхы залай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, МГУ-гай тугта орден зүүлгэбэ.

МГУ-гай ректор И. Г. Петровский университедэй эрдэмтэдэй, багшанарай ба студентнэрэй үмэнэһөө үндэр шагнал хайрынь түлөө Болгариин Коммунис партида, Болгариин Арадай Республикын правительствада, бүхы болгар арадта халуун баяр хүргэбэ.

МГУ-гай ректорадай зүгһөө нүхэр Тодор Живковтэ, Болгариин Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин гэшүүдтэ М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университедэй дурасхаалта медальнууд барюулагдаа.

(ТАСС).

АРАДУУДАЙ АША ТУҺАДА

НРБ-гэй партийно-правительственна делегациин Москвада ерэһэн ушар, Кремль соо эмхидхэгдэһэн обедэй үеэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живковэй хэлэһэн үгэнүүд гадаадын хэблэлэй гол анхарал татаа.

Дэлхэйн хэблэлэй, информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүд дотор иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ: социализмын оронууд бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангалгын хэрэг хамгаалхадаа, бүхы арадуудай дура хүсэлые элирхэйлнэ. Советскэ Союзай, аха дүү социалис оронуудай ойлголсон бэелүүлдэг гадаадын политика, эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ эли бодо үрэ дүнгүүдые туйлана.

(ТАСС).

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛЫНЬ ХҮГЖЭН УРГАНА

СССР-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ — манай олон үндэhэ яhатан арадуудай агуу ехэ hайндэр ойртожо байна. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжон, юhэдэхи табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ оролсоhон бүхы ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэлэй урган хүгжэжэ байhан оршон байдалда энэ ехэ hайндэртэ бэлэдхэл район соомнай ябажа байна.

Партиин Центральна Комитедэй абаhан СССР-эй 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай тогтоол соо партийна организацинууд район бүхэндэ, ажалша коллектив бүхэндэ эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдахаар уялгалагдаhан байна.

Тус тогтоолые бэелүүлэн, районой партийна организациин хэжэ байhан хүдэлмэриин зарим дүнгүүд, ажалша коллективүүдэй үмэнэ байhан саашанхи зорилгонууд тушаа тус статья соогоо тобшохоноор тогтохо хүсэлэнтэйбди.

Районой партийна эхин организацинуудта коммунистнуудай суглаанууд, партком ба партбюрогой заседанинууд боложо, КПСС-эй ЦК-гай тогтоол зүбшэн хэлсэгдэhэн, 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаhан, коллектив бүхэндэ социалис уялганууд абтаhан байгаа. КПСС-эй райкомдо парторганизацинуудай секретарьнарай ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн, политинформатор, пропагандистнар, лекторнүүдэй семинар зарлагдажа, ойн баярта бэлэдхэлэй үедэ ябуулагдаха эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин гол шэглэл тодорхойлогдожо, зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй.

Мүнөө ойн баярай урда тээхи нийтэ-политическэ хүдэлмэридэ район соомнай 400 гаран лектор, 630 пропагандист, 2400 гаран агитатор хабаадалсана. Предприяти болон эмхи зургаануудта, hургуули болон hуралсалай зургаануудта нийтэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри комплексно түсэбөөр ябуулагдадаг болоо. Эндэ нийтэ-политическэ уншалга, партиин үнинэй гэшүүдтэй уулзалга, теоретическэ конференци үнгэргэлгэ, залуу үетэнние хүдэлмэришэнэй бүлэдэ баяр ёhололой оршон байдалда абалга гэхэ мэтэ оролсоно. Жэлэй эхилhэнhээ хойшо районой ажалшадта КПСС-эй XXIV съездын материалнуудаар 1000 гаран, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан 1100-аад лекци уншагдаа, теоретическэ 57 конференци үнгэргэгдөө. 29 лектори саг үргэлжэ хүдэлнэ.

Энэ хүдэлмэри илангаяа авиационно, локомотив-вагон заhабарилгын, «Теплоприбор», прибор бүтээлгын заводуудта, түмэр замай олон предприятинуудта үргэн дэлисэтэйгээр, эмхитэй туримтайгаар ябуулагдана. Нүхэд Д. С. Сыренова (авиационно завод), В. И. Маякова, В. Д. Смагин (прибор бүтээлтын завод), Ю. В. Музыка («Теплоприбор» завод) болон бусад олон нүхэд лекционно хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, олондо хүндэтэй болонхой.

Район соо 876 политинформаторнууд ажаллана. Тэдэнэй дунда предприятинуудай 32 хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ 645 хүдэлмэрилэгшэд, 39 хүдэлмэришэд бии юм. Ажалшадые коммунис ёhoор хүмүүжүүлгын, научно-техническэ дэбжэлтын, уласхоорондын байдалай, экономическа, мүн бусад шухала асуудалнуудаар тэдэнэр политическэ мэдээсэл хэнэ, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Тэрэшэлэн совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаан тухай ажалшадта hонирхолтой баримтануудые харуулан хөөрэжэ үгэнэ. Политинформаторнуудай хүдэлмэрие предприяти ба эмхи зургаануудаар байгуулагдаhан методическа соведүүд хүтэлбэрилдэг юм. Прибор бүтээлгын, авиационно заводуудай, ЛВРЗ-гэй, мүн бусад зарим предприятинуудай соведүүд хүдэлмэреэ муу бэшээр эмхидхэнхэй. Районой эрхим политинформаторнуудай дундаhаа нүхэд В. И. Ковалев, И. А. Тыпхеев, В. М. Сапуренко, И. М. Глинский, Г. И. Быков болон бусадые тэмдэглэмээр.

КПСС-эй райком, парткомууд, партийна эхин организацинууд нийтэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдые олоор хабаадуулжа, ажалшадые ажалда дуратайгаар, коммунис ёhoор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ тушаа ехэхэн оролдолго гаргана. Район дотор хамтадаа 6560 гаран инженер ба техникүүд хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда 2000 гаран коммунистнууд бии. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, партиин райком «Научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаха, ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ» гэhэн асуудал КПСС-эй райкомой пленум дээрэ хаража үзэhэн, байгша оной июнь hарада «Мастер — үйлэдбэрине эмхидхэгшэ, коллективые хүмүүжүүлэгшэ» гэhэн асуудалаар научно-практическа конференци үнгэргэhэн байха юм.

Предприяти, эмхи зургаануудай коллективүүдтэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхынгаа хажуугаар, районой партийна организаци ажалшадай ажаhуудаг газарта — гэр байрануудтань хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа хандуулна. КПСС-эй райкомдо энэ талаар тусхай хэмжээнүүдые хараалhан түсэб зохёогдонхой. Район дотор 29 микрорайон байгуулагдажа, тэндэ нийтэ-политическэ хүдэлмэри эрхилхэ нийтын соведүүд байгуулагданхай. Ажалшадай ажаhуудаг газарта нийтэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудал партиин райкомой пленум дээрэ байгша оной июнь hарада зүбшэн хэлсэгдээ hэн.

Тэрэшэлэн районой hургуули, hуралсалай зургаанууд СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо эдэбхитэйгээр бэлдэнэ. Интернациональна хани барисаанай 18 клуб хүдэлнэ. Эрдэмтэд болон багшанар үзэл сурталай, ойлгууламжын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Ойн баярта бэлэдхэлэй үедэ партийна организацинуудай ябуулжа байгаа эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри районой ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэл хүгжөөнэ, ажал хүдэлмэридөө шэнэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэлдэ элсүүлнэ.

Районой предприяти, эмхи зургаануудай коллективүүд шэнэ табан жэлдэ бэелүүлхээр үндэр уялгануудые абанхай юм. Промышленна үйлэдбэриин бүхы хэмжээ дээшэлүүлхэ табан жэлэй түсэб 1975 оной декабриин 5 болотор дүүргэгдэхээр хараалагданхай. Продукци үйлэдбэрилгын ургалтын 90 процентнь имагтал ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлагдаха юм. Байгша ондо СССР-эй 50 жэлэй ойн баярта бэлэг болгон районой ажалшад продукци худалдаха жэлэй түсэб декабриин 28-да, барилга-хабсаралгын түсэб декабриин 29 болотор дүүргэхээр шиидэнхэй. Даабариhаа гадуур гурбан миллион түхэригэй продукци худалдагдаха болоно.

Эдэ уялгануудай мүнөө муу бэшээр дүүргэгдэжэ байна. 9 hарын дүн абажа харабал, продукци худалдаха түсэб 102,1 процент дүүргэгдээ. Үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, 12 процентээр ургаа. Жэлэй туршада түсэбhөө гадуур 3 миллион түхэригэй продукци худалдаха гэhэн уялга абаhан байбал, тэрэнээ мүнөө 4,2 миллион түхэригтэ хүргөөд байнабди. Ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалhанhаа 8,5 процентээр дээшэлээ. Түмэр замаар, автомобильна транспортаар ашаа шэрэхэ түсэб, уялганууд дүүргэгдэнхэй. Түсэбhөө үлүүлэн 9,6 миллион киловатт-час электрын элшэ, 1,5 миллион хирпиисэ, 400 мянган түхэригтэ элдэб прибор үйлэдбэрилэгдөө, нэгэ тепловоз, пассажирска дүрбэн вагон заhабарилагдаа.

Район дотор промышленна томо шэнэ барилганууд бодхоогдоно. Хүүргэнүүдэй металлическа конструкцинуудые бүтээдэг завод энэ жэлдэ продукци үгэжэ эхилхэнь, хүдөө ажахын машина бүтээлтын заводой барилга захалхань. ЛВРЗ-дэ, «Теплоприбор», авиационно заводуудта шэнэ цехүүд, киномеханическа шэнэ завод баригдажа байна.

Тэд туйлажа байhан зарим тэды амжалтануудаараа бидэнэр hанаагаа амарха эрхэгүйбди. Районой партийна организацинуудай, зарим предприяти болон эмхи зургаануудай коллективүүдэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл бии байhаар. Бүхы предприятинуудта үйлэдбэрилгэ эмхидхэлгэ мүнөөнэй эрилтэдэ харюусанагүй, хаа хаанагүй техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө адли шангаар тэмсэнэ гэхын аргагүй. Зарим заводуудта барилгын олохон эмхинүүдтэ үйлэдбэри түсэблэхэ, эмхидхэхэ хэрэгтэ, бии байhан техникэ болон түхеэрэлгэнүүдые, мүн ажалай саг ашагтайгаар, үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха асуудалнуудта анхарал багаар хандуулагдана.

Бүхы район соо түсэб даабариин яhала дүүргэгдэжэ байбашье, зарим предприятинууд, тэрэ тоодо «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат, химлесхоз, киномеханическа завод түсэбөө дүүргэнэгүй.

Тэрэшэлэн районой барилгашад ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Байгша ондо түсэбэй ёhoор 40 барилга ашаглалгада тушаагдаха байбал, оройдоол 12-нь дүүргэгдээ. Ажалшадай ажаhууха гэр байрын барилга удаарна.

Эдэ бүгэдэ ямар шалтагаанhаа ушарна гээшэб? Барилгын олохон организацинуудта техникэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй, хүдэлмэриин хоёрдохи халаанда хэншье ажалланагүй, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Энээн тушаа партийна организацинууд hаналаа табинагүй, оролдолгоёо гарганагүй. СМУ-2, СМУ-4, СУ ТЭЦ, СМП-834 болон бусад барилгын эмхи зургаануудта энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй.

Партиин райком, парткомууд, партийна эхин организацинууд СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудайнгаа дүүргэлтые дахинаа хаража үзэхэ, хараалhан хэмжээ ябуулгануудайнгаа ямараар бэелүүлэгдэжэ байhаниие шалгаха ёhотой болоно. Саг ошожо байна, ойн баярай hайндэр үдэр ерэхэ бүри ойртоно, хэлэhэндээ хүрэхын тулада эрид шууд хэмжээнүүдые абаха саг тулаа.

Энэ талаар Улаан-Үдын локомотивна депогой коллективэй үүсхэл ехэ үнэтэй, тэрэ, партиин райкомой бюродо hайшаагдаhан байгаа. ССР Союзда ородог 15 союзна республикануудай нэрэ хүндэдэ ажалай недели (7 үдэр) үнгэргэхэ гэжэ тэдэнэр шиидээд, районой бусад предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдтэ хандаhан байгаа. Энэ үүсхэлыень бүхы завод, предприятинуудта дэмжэгдэнхэй.

Союзна республикануудай нэрэ хүндын габшагай ажалай вахтада жагсаhан олон коллективүүд (авиационно, локомотив-вагон заhабарилгын, прибор бүтээлгын, «Теплоприбор» заводуудай, ашаанай нэгэдэхи автотранспортна предприятиин болон бусад) эдэ үдэрнүүдтэ ажалайнгаа алхам бүри түргэдхэнэ, эршыень улам шангадхана.

Габшагай ажалай долоон хоногой үнгэргэгдэжэ байхада, коллектив бүхэндэ союзна республикануудай экономикын ба соёл культурын хүгжэжэ байhые харуулhан лекци ба элидхэлнүүд, hонирхолтой политическэ мэдээсэл ба хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

«СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» тогтоол соогоо КПСС-эй Центральна Комитет манай ороной хүдэлмэришэн ангиие, колхозно таряашадые, арадай интеллигенциие партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, манай олон үндэhэ яhатанай социалис Эсэгэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ, соёлой байгуулалтада шэнэ амжалтануудые туйлажа, Совет Социалис Республикануудай Союзай алдарта ойе угтахыень уряалаа бэлэй. Энэ уряалынь мүнөөшье хүсэндөө, районой ажалшадые ажалай шэнэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэлдэ элсүүлнэ.

СССР-эй 50 жэлэй ойе — манай Совет ороной олон үндэhэ яhатан арадай агуу ехэ hайндэрые Железнодорожно районой коммунистнууд, бүхы ажалшад коммунизм байгуулжа байгаа манай ороной нацинууд болон арад үндэhэтэнэй бата нэгэдэлэй, хани барисаанай, аха дүү ёhоной холбооной, КПСС-эй ленинскэ национальна политикын, пролетарска интернационализмын илан мандаhанай агуу ехэ, арад бүгэдын hайндэр гэжэ тэмдэглэхэ байха.

В. ВОВК,
КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь.

Түрүүшүүлээрээ омогорхон

Ульдэргын арадай музей соо ганса урда сагай түүхэтэй бэшэ, мүн мүнөө үеын колхозой баатарнуудтай танилсахат. Тэндэ түрүү малшадай намтар ба ажалайнь үрэ дүнгүүд харуулагданхай. Тэдэнэр тухай газетэнүүдтэ толилогдоhон статьянууд эндэ байха. Музейе даагша Жамбал Доржиевич Сампилон эдэ түрүүшүүл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэ.

— Энэ манай республикын Верховно Соведэй депутат Дулма Чимитовна Цыбенова 1961 оной июнь hараhаа эхилжэ, эхэ хонидые харууhална. Нүхэр Цыбенова хурьга олоор абажа, гарзада оруулангүй түлжүүлхын, ноohо ехээр хайшалхын түлөө аймаг дотороо социалис мүрысөө толгойлжо ябадаг юм, — гэжэ нүхэр Сампилон түрүү хонишон тухай хөөрэжэ ороно.

«1966 ондо зуун эхэ хонин бүриhөө абаhан хурьгадайнь тоо зууда хүрөө. Хонин бүриhөө 4 килограмм ноohо хайшалаа. 1967 — 1968 онуудта зуун эхэ хонин бүриhөө 90—92 хурьга абаа, хонин бүриhөө 3,5 килограмм ноohо хиргаhан» гэжэ тэндэ тэмдэглээтэй.

Дулма Чимитовна коммунис ажалай ударник, «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдонхой. Ленинэй орденоор, Ленин багшын зуун жэлэй ойн баярай медаляар шагнагданхай. Ажал дээрээ шалгаржа, арад зондоо хүндэтэй болоhон эхэнэр.

Удаадахи түрүү хонишониинь Цыден-Дамба Цыбикович Доржиев болоно. Энэ хонишон 3—4 жэлдэ удаагуур зуун хонин бүриhөө зуунhаа дээшэ хурьга абана. Байгша ондо харууhалжа байhан 608 эхэ хонидоо бултыень хурьгалуулжа шадаа, хонин бүриhөө 3,473 килограмм ноohо хайшалаа.

Мүнөө Хяагта-Хүндыдэ үбэлжэжэ байhан ахалагша хонишон Цыден-Дамба Абидуевич Дагбаев мүн лэ зуутанай тоодо ороно. Тэрэ гурбадахи жэлээ зуун хонин бүриhөө зуугаа алданагүй. Гэр бүлөөрөө хонин ажал дээрэ хүдэлжэ байhан Дагбаевтанай хэрэг hайн. Хашаа хорёо дулаалаатай. Үбhэ, hолоомо гагаа оронхой.

Гүрэндэ тушаагдаха эрэ хашарагуудые бэлшээн таргалуулhан үхэршэн Ц-Д. Борбоев эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаа. Үхэр бүхэнөө сүүдхын 1258 граммаар нэмээhэн алдартай. Бэлэдхэлэй пунктда оруулhан малайнь 90 процент эрхим, тарган гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаба. Ара-Нохоони, Түрхэл гэжэ хүбшын бэлшээридэ хашараг буруунуудые бэлшээhэн В. Ширапов, Ц-Д. Цыренов, Ц-Д. Дубчинов гэгшэд үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхын мянган граммаар нэмээгээ. Зунай бэлшээриин үедэ бүхы малшадайнгаа оролдо[сотой]
ажаллаhанай ашаар эн
хоз юhэ hарынгаа
гадуур 338 центнер
рэндэ худалданхай.

Яруунын эрхэ бай
ряанай үндэр ургаса
бэлэн бэшэ. Гэбэшье,
«Коммунизм» колхозой
шадай ажал хэрэгүй
доторoo эрхимлэдэг.
жэлдэ колхоз өөрыгөө
гөөр хангадаг, хүрш
зуудтаа худалдадаг.
жэл энэ колхоз 2720
нер таряа хураажа
Энэнь гектар бүриhөө
зэргээр 7,2 центнер
болоно.

Таряан ажалай
лэй олонхидынь нимэ
дүнгүүдые туйлана.
болгон комбайнер
Кузьминай энэ намарай
лай дүнгүүдые харах
Тэрэ 406 гектарай тар
болгон хадаа, 87
баал суглуулжа, 535
ороohо сохёо. Тэрээн
на 98 гектар сэхэ
561 центнер таряа
байнернууд Г. Ф.
Б-Н. Ц. Хашитов
ажалай дүнгүүд мүн

Колхозой түрүүшүү
дэлмэриингөө зэргээр
шуулагдана. Таряа
дээрэ шалгарhан 1-дэ
лениин механизаторну
түхэриг мүнгэн шаг
төө. hаалишад Д-Н.
ва, М. Дарибазарова
элдэб шан барюулаг
Колхозой түрүү
Ц-Д. А. Дагбаев Бүр
Хүндэлэлэй грамота
нагдаhан эрхим ме
Г. Ф. Климов хоёр
нойнгоо баруун го
аяншалха путевкоор
мар шагнагдаа.

Н. ДАМБА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ:
Волгоград, Москва,
лон бусад хотонууд
шалжа ябаhанаа
хозой түрүүшүүл (зу
hаа) **Г. Ф. Климов, Ц-Д. [Даг]баев.**

Авторай

БҮГЭДЫН ОРОЛДОЛГО ХҮСЭТЭЙ

Социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, юhэдэхи табан жэлэйнгээ хоёрдохи жэлэй түсэбые сүм дүүргэхын түлөө бии хүсэеэ элсүүлэн оролдожо байhан Хилганын колхозой механизатор, хонишод, малшад эдэ үдэрнүүдтэ горитойхон амжалта туйлажа байнхай. Тиигэжэ hара, кварталайнгаа даабаринуудые саг соонь бэелүүлжэ, гүрэндэ hү, мяха, ноohо ехээр худалдана. Жэшээлбэл, байгша оной ган гасуурта бэрхэшээлэй тохёолдоошье hаань, таряашад, механизаторнууд ургуулhан таряагаа hайнаар харууhалжа, гектарай дунда зэргээр 13,2 центнер ороohо хураагаа юм. Тиигэжэ гүрэндэ ороohо таряа худалдаха түсэбөө 5,5 дахин үлүүлэн дүүргэжэ, үрэhэ хүрэнгынгөө ороohо хүсэд хүрэхөөр сэбэрлэжэ хааhан ба ажахынгаа хэрэглэмжэдэ гаргашалагдаха таряагаа үлөөжэ абаhан байна.

Энэ амжалта яагаад туйлагдааб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, ажахымнай механизаторнууд hүүлэй жэлнүүдтэ газараа hайназр, али бүхы агротехническэ заабариин ёhoор элдүүрилжэ, минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр, элбэгээр оруулдаг болоhон байна. Тиихэдэ тарилгаяа богони болзорто hайн шанартайгаар үнгэргэжэ, намартаа таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр ябуулаа бшуу. Эгээл эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые эзэн ёhoор бэелүүлhэнэйнь ашаар иимэ бахархама амжалта туйлагдаа гээшэ.

Гадна энэ хугасаа соо колхозой hаалишад гүрэндэ hү тушааха жэлэйнгээ түсэб мүн үлүүлэн дүүргээ. hаалиин гүүртэнүүдэй коллективүүд hү тушаалгын пунктда бүхыдөө 3.850 центнер hү оруулжа амжаhан байна. Жэлэй дүүрэтэр колхозой hаалишад түсэбhөө гадуур 1.000 центнер hү худалдахаар хараална. Түрүү hаалишад Клара Гармаева, тэрэнэй басаган Людмила Гармаева, Шалсама Бадмаева, Цыцык Гомбоева болон бусад үнеэн бүриhөө 1.500 килограмм hү hаагаад байнхай.

Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө сүм бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозой партийна организаци горитойхон хүдэлмэри
hан юм. Тиигэжэ
шэнэ уялга абахадань,
дай мүрысөөнэй hара
дүнгүүдые таhалгаряа
солжо дуулгадаг,
рагшадыень матерна
лон моральна тала
шуулдаг байhан. Го
энээнэй ашаар колхо
шад шударгы бэрхээр
сэн ажалладаг байгаа

Гэхэтэй хамта ажа
шад, таряашад гансаа
раалагдаhан түсэбөө
бэшэ, мүн нийтынгээ
малда хүсэд хүрэхөөр
жээл бэлэдхэжэ абаhа
жэлгэдөө эмхитэй hайн
дээ юм. Тиигэжэ бай
бүхы малынь 90—95
тэжээлээр хангагдаад

Мүнөө колхозой ма
ншод, таряашад ойн
жэлдэ абаhан социа
гаяа сүм дүүргэхын
улам оролдосотойгоор
жа, шэнэ амжалта т
шиидэнхэй.

Г. БАДМ
хүдөө бэ
Баргажанай аймаг

Республика соогоо мүрысөө үүсхэhэн Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой малшадай жэшээгээр хүдэлжэ ябаhан Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үнинэй дүй дүршэлтэй болоhон үхэршэн, КПСС-эй гэшүүн Энкэ Бадмаевич Батуев болоно.

Тэрэ октябрь hарын эхеэр зуун эмэ хашарагуудые колхозой hаалиин фермэнүүдтэ тушаажа үгөөд, 30 эрэ хашарагуудые тус бүридэнь 350 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэй болгожо мяханай комбинадта ябуулаа. hаяшаг Э. Б. Батуев М. И. Муратов хоёр 104 эмэ хашарагуудые тусгаар гүүртэ болгон тушааажа абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн Э. Б. Батуевай харууhалдаг хашарагууд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Инженернэ ухаан бодолой гайхамшагта техническэ туйлалта

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ ТРАНСПОРТ

hаяхан манай орондо бии болгогдоhон капсультай пневматическа шэнэ түхэлэй транспорт тон hонирхолтой. Энэмнай элдэб ашаа холын зайда зөөхэ зорилготой юм.

Капсультай пневматическа транспортые «Транснефтеавтоматика» гэжэ конструкторска бюрогой эдэбхитэд ухаалан бүтээгээ.

Иимэ шэнэ янзын түхеэрэлгэ элдэб соргонуудhаа бүридэнэ. Мөөрэтэй капсуланууд агшаагдамал агаараар түригдэн, сорго соогуур иишэ тиишээ дабшадаг юм. Иимэ капсула агаарай бүри багаханшье түрилтөөр ябаха байна гэжэ туршалга элирүүлээ. Жэшээнь, бүхыдөө 25 тонно шэгнүүртэй капсулануудые гонзогор соргонууд соогуур утаашань ябуулхын тула 0,07 атмосферэ агаарай түлхисэ хэрэгтэй.

Туршалгын-промышленна түрүүшын пневмотранспортнууд бии болгогдонхой. Эгээ түрүүшын иимэ түхеэрэлгэ Москвагай заводуудай нэгэндэ бүтээгдээ. Тэндэхи үйлэдбэриин цехүүдтэ бэлэн болгогдоhон хэрэгсэлнүүдые складта хэhэгхэhэгээрнь таhалгаряагүй абаашажа байдаг.

Хоёрдохи пневмотрасса Грузида тодхогдоо. Энэнь Шулавери шадархи карьерые железобетонной заводой полигонтой холбоно. Эндэхи соргын утань хоёр километр үлүүтэй болоно. Түхеэрэлгынь жэл соохи бүтээсэ — мянган тонно барилгын материал зөөгдэхэ болоно.

Иимэ гайхалтай түхеэрэлгэ хайшан гээд хүдэлнэб? Пневмотрассын хоёр захада ашаалалгын, буулгалгын станцинууд баригданхай. Шанаржуулгын фабрикаhаа гараhан барилгын материалнууд конвейерээр тусхай бункер тээшэ дамжуулагдаад, тэндэhээ саашаа пневмопоездын капсулавагон худар орохо юм. Ашаалалгын хүдэлмэри оройдоо гансахан минутын хугасаае эзэлдэг.

Нэгэ сорготой иимэ трассын бүтээсые улам дээшэлүүлхын тула, тэрэниие хоёр разъездтэй болгожо хубааhан байна. Тиимэhээ хоёр пневмопоезд урда урдаhаашье ябажа шадаха. Ашааень мүн лэ нэгэ минута соо буулгана.

«Траснефтеавтоматикын» ахамад инженер, пневмотранспорт ухаалан бүтээлгые хүтэлбэрилhэн А. М. Александров ингэжэ хөөрэнэ:

Пневмопоезднуудта ашаа тээхэ, буулгаха, ябуулха гэхэ мэтэ бүхы хүдэлмэри оньhон аргаар бүтээгдэнэ. Эндэхи бүхы хүдэлмэри диспетчерэй пунктhаа шалгагдаад, залан ябуулагдажа байдаг юм. Пневмопоезд 15 тонно ашаа тээхэ зургаан капсула вагонтой. Бүхы составынь ашаатай байхадаа 25 тонно татадаг. Час соо 45 километр хүрэтэр ябаха скоростьтой.

Иимэ шэнэ транспорт ашаанай олохон машинануудые, хүнүүдые сүлөөлхэ байна. Пневмотранспортын олзо ехэтэн хадань, Тбилисидэхи түмэр-бетон үйлэдбэридэг заводые Шулавериин карьертэй холбоhон үшөө нэгэ сорго-харгы барихаар шиидхэгдээ. Энээнэй утань — 45 километр байха, жэлдээ хоёр миллион тонно хүрэтэр барилгын материал зөөхөөр багсаагдана. Экономистнуудай тоолон тодорхойлhоной ёhoор, иимэ транспорт 1,5 миллион шахуу түхэригэй олзо оруулха байна.

Энэ шэнэ техническэ туйлалта тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ухаалан зохёолгын, тодорхойлолгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Е. Царегородцев ингэжэ хөөрэнэ:

Шэнэ түхэлэй транспорт юhэдэхи табан жэлэй туйлалта болоно. Ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын тала
жэл Брнодо н
уласхоорондын в
дээрэ капсульна
транспортын маке
бигдаад, харин
нүүдэй мэргэж
ехээр hонирхуула
түхеэрэлгые зург
рэндэ худалдаха
хэлсээн хэгдэжэ
Энэ түхеэрэлгэ
орон дотор мүн
анхарал хандуул
Юуб гэхэдэ, пнев
сые газар дээгүүр
доогуур, тулга
гэрэй ханын зах
табижа болохо
бшуу. Энэ тр
шууягүй, ашааг
хэгүй — найдамт
хэтэй хамта, т
оньhожоруулхада,
амжалта үгэхэ
Тиимэhээ совет и
нүүд, ухаалан зох
иимэ шэнэ түрүү
нуудые хэрэглэхэ
ниинь лабтай.

...ХЭН БОЛОХОЁО ...РТЭЭНЬЭЭ ШЭЛЭ

Дээдэ hургуулида шалгалта барихан хүнүүдэй найруулга тухай hанамжа

...АЛГАЛТЫН КОНКУРСЫН дабаае даба... дээдэ hургуулида ...он эдиршүүл «эр...хальhа мэрэжэ» эхил... үнинэй. Тиимэhээ му... нэгэдэхи курсда hура... хилэгшэд «студент» гэ... нэрэеэ нэрлүүлхэ зорил... байна. Гэхэ зуура кон...ын шууяанай холодохо ... хэрэгтэй балл абажа ...нгүй, дээдэ hургуулиин ...ын газаа талада үлэhэн ...шуул тухай бодолготонүүд, яажашье haань диплом абахаяа хүсэгшэд, хаана конкурс багаб, тиишээл зүдхэгшэд, литературада шуналгүйшүүд хэлэ, бэшэгэй таhагта орохоёо мэдүүлгэ барина гээшэ аабза.

Энэ хэлэhэнээ юугээр гэршэлхэбши гэжэ гү? Нэгэ абитуриентын найруулгын түгэсхэл хаража үзээ: «Би өөрынгөө найруулгые А. Блогой «Заяаша-абаралша» гэhэн шүлэгэй үгэнүүдээр дүүргэхэм (энэнь ородоор харуулhан, бэе бэетэеэ нягта холбоотой асуудалнуудhаа түсэб бүридэхэ ёhотой бшуу. Нюдэ далдалhан түсэб хэндэ хэрэгтэй юм?

Зарим залуу нүхэд найруулга бэшэхэдээ, тодорхой нэгэ «аргатай» байдаг. Тиихэдээ заатагүй мүнөө сагтай холбохо гэжэ оролдодог. Тиимэhээ hурамхи болошоhон иимэ мүрнүүдые оруулха: **«би тэрээндэл адли байхаяа хүсэнэб», «бидэ жэшээ абаха ёhотойбди»** гэхэ мэтэ.

...но дуран ээлүүдгүй хү... Хойто жэлдэ, магад, ...эй олониинь **дахин** мэ... барижа, шалгалтын **дахин** тэмсэжэ, инсти... абтаhан хүнүүдэй спи... өөрынгөө нэрые бэ..., сэдьхэлээ **дахин** зо... байха ёhотой даа. Зү... 1973 ондо дунда hур... дүүргэгшэдтэ орхо... нэгэ жэл хүдэлжэ, ажа... дуршэл олоhон—урдаа ...иимэ нэгэ hайтай бай... ...м ааб даа.

...ышье haa, иимэ ушар ...доожо болохо. Конкурс ...ка шадангүй хүдэлхэ ...ай болоhон залуу нүхэд ...ямар **ажалда** ороноб, ...ь түрүүшынь эрмэлзэ... хубилгажа, түрүүн hа...hаа ондоо мэргэжэл ...үүлхэ аалам.

...шээнь, би нэгэ басага ...аб. **Цыденова Таня** гэ...рэтэй. Яруунын айма... Нарhатын дунда hургуу... дүүргээд, мединститудта ... гэжэ хоёр жэлдэ тур...юм. Тэрэ басаганай ат...шье hайн, харин мед...итудта орохоёо шалгал...барихадаа, хэрэгтэй балл ...бираагүй бшуу. Таня ...ститудта дахин мэ...гэ барихаяа болёо хэбэр... Үгы, конкурсhоо ай... бэшэ. Тэрэшни ...гөө хүсэндэ этигэдэг, ...олон юумэ мэдэдэг. ...р hургуулияа дүүргэ... хоёр жэлэй туршада ...аймагайнгаа Соёлой ...нгай методистаар хү... Дунда hургуулидашье ...даг байхадаа, буряад ...ай хатар гүйсэдхэдэг ...Соёлой байшанда хү...дөө, тэрээндээ бүри...шуналтай болоо бшуу. ...жэ Гиппократ Терпси...хоёрой алиндань танга...а hаа дээрэ гээшэб гэ... Таня бодомжолжо эхи...

***

...нкурс дабhаншье, да...шье үлэhэн эдиршүүл ...ерээдүйнгөө мэргэжэ...зүбөөр шэлэжэ, дээдэ ...уулида орохоёо мэдүүл...ридаг гэхын аргагүй.

...шээ болгон, хэлэ, бэ...эй таhагта орохоёо хү...эдэй ород литератураар ...hэн найруулгые хаража ... Хэлэ бэшэгэй таhагые ...шэдэй найруулга ...эшэдэйхиhээ» доо... байна гэжэ шалгалта ...гэhэн багшанар сэгнэ...

...алтагаануудайнь нэгэн ...хаш. Хэлэ, бэшэгэй та... түүхынхидэ орходоо ...урс бага байдаг. Тиимэ...ямар мэргэжэл шэлэхэеэ ...юшьегүй, «ябуул» ху...

«хочу закруглить» гэжэ бэшээтэй—В. К.): **«Сүлөөтэ сэдьхэлнүүдбди! Уртай богоолнуудбди! Мүргэ! Зүдхэ! Бү орхёорой! Зайлаарай! Урдамнай юун бэ—гэрэл гү, али харанхы далай гү?»** Энэ нихэдээ юун болоноб? А. Блогой ухаан сэдьхэлэй гал сахилуулhан үгэнүүдэй ойро канцеляриин тооhо дамжан, манай үдэр хүрэтэр ерэhэн «закругляю» гэжэ оборхон үгэ зэргэлшэхэдээ ямар бэ?..

В. А. Сухомлинский иигэжэ хэлэдэг hэн: **«Үгэдөө hайнаар хандуулжа hургаха гээшэ хүнэй дүрбэн тэгшээр хүгжэлтын эхин замуудай нэгэн... Ургажа ябаhан эдир хүнэй моральна, эмоциональна, эстетическэ хүмүүжүүлгэ хадаа уладай бодол мэдэрэлэй элдэб шэнжыс ойлгуулжа hургангүйгөөр аргагүй юм. Хүн гээшэ үгэнүүдэй уян нугархай удха шанарые, элдэб мэдэрэл зураглажа шададаг шэнжые ойлгожо hурабал, ондоо уладай бодол болон мэдэрэлые мэдэдэг болохо юм».** (В. А. Сухомлинский. Эрхэтэн иигэжэ мүндэлдэг. 1971).

Олон хүнэй найруулгын гол дутагдал юуб гэбэл, өөрын бодолгүй, хооhон хуурай үгэ ябталhан, аб адли түсэбтэйнүүд, бэшэhэн маягыншье бэе бэеынхитээ адлинууд. Сэхыень хэлэбэл, найруулга бүхэниие өөрын сэдьхэлтэй, бодолтой, өөрын хуби заяатай хүнүүд бэшэдэг юм бэшэ аал? Теэд шалгалтын шэрээдэ hуухалаараа, булта аб адляар бодомжолдог болошоно гү? Абитуриент сэдьхэл бодолгүй, өөрын саггүй... образууд тухай бэшэхэ, хөөрэхэ дуратай байдаг. Номой хэлээр бэшэгдэhэн элдэб «түлөөлэгшэд», «харуулагшад» тухай уншаханшье хашартай болошохо. Ямаршье зохёолhоо абтаhан образ уран зохёолшын хараа бодолой толи болоно гэхэ ёhотой бэшэ гү? Теэд эдэ бүгэдэ хожомоо литературын багша болохоёо байгшадай ухаанhаа «хулжашадаг» байха юм. Найруулгын иимэ нэгэ түсэбые анхаралты:

1. Оролто. Романай бэшэгдэhэн түүхэ.
2. Гол хуби.
   а) Павел Корчагинай образ—залуу үетэнэй түлөөлэгшэ.
   б) Павелай зол жаргал.
3. Дүүргэлтэ. Романай удха шанар.

Түсэб табингүй, найруулга бэшэхэ hэнта гэжэ ямаршье багша хэлэхэгүй. Зүгөөр найруултын гол удхые

Мүнөө сагтай заатагүй холбохо гэhэн hэдэлгэнь заримдаа тоншье энеэдэтэй болошодог: **«Татьяна Ларинагай бүхы hайн hайхан бэдол, шэнжэ шанар тэрэнэй үхибүүдтэ үгтэhэн, тиимэhээ мүнхэ (!), тэдэнэй шарайда бидэ Пушкинай дуратай Татьяные танидаг байхабди. Тиигэжэ тэрэ эхэнэр манай үетэнэй дунда бидэнтэй зэргэлэн алхалжа ябаг лэ. Үгы даа, тэрэ (Татьяна) хуушараагүй (?), булта тэрээндэ дуратай, дурлахашье, минин үеын эхэнэрнүүд тэрээнhээ жэшээ абаха. Тиихэдэ Онегин яагааб? Бидэ мэдэнэгүйбди, теэд мэдэhэнэйшье хэрэгтэй бэшэл даа. 26 наhандаа хүн гээшэ ажабайдалаа өөрөө зохёохо ёhотой... Харин бидэ hаял ажаhуудалаа эхилжэ байнабдн...»**

Эндэ hүүлшынь мэдүүлэлэй удхые зүб гэжэ hанахаар. Юуб гэхэдэ, абитуриент бэеэ дааhан замдаа hаял гаража байнги. Заримдаа хүшэршье сагууд тэрээндэ ушардаг. Түрэлхид, hургуули, багшанар—ехэшүүл тэрээндэ туhалха ёhотой. Шалгалтын конкурсдо хабаадаха гээшэ—ажабайдалай орёошог лэ хэрэг. hургуулидаа гүрэнэй шалгалта бариhаар, хүсэд амараншьегүйгөөр конкурсдо хабаадахаа ерэнэ. Тиимэhээ шанга сэдьхэл, «бүхэ толгой» хэрэгтэй. Хэрбээ шалгалта дээрэ унаа hаа, конкурс дабажа шадаагүй hаа, залуу хүн ами наhанайнгаа хамаг хүсэл зоригой хахарhан, hалаhан мэтээр hанадаг байна. Тиигэжэ бүхы дэлхэйдэ гомдолтой болошоно. Хэрбээ багшанарай сэхэ хэлэжэ үгэдэг байгаа hаа, залуушуулай өөhэдынгөө хүсые, арга боломжые, бэлэдхэлые зүбөөр сэгнэжэ шададаг гээшэ haань, гомдонги хүнүүд hураггүй үсөөн байха hэн гэжэ hанагдана.

Гэхэ зуура багшын институтда шалгалта баригшадай «Багшын мэргэжэлые юундэ шэлээ хүмши» гэhэн сүлөөтэ темэдэ бэшэhэн нэгэшье найруулга соо залуу хүнэй яахадаа тэрэ мэргэжэл абахаяа хүсэhэн тухай тодо hонороор хэлэhэн зүйл байхагүй. А. С. Макаренко, В. А. Сухомлинский гү, али республикын габьяата багшанар тухай нэгэшье үгэ байхагүй. Зарим-зарим лэ найруулга соо өөрынгөө эжын мэргэжэлые үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэйгөө ябууд дурдаhан байна, тиихэдээ эжынгээ обогыешье бэшээгүй. Эгээл голхормоор юумэниинь юун бэ гэхэдэ, өөрынгөө эжын наhаяа зорюулhан мэргэжэлэй баяршье, зоболоншье тухай гүнзэгытөөр бодолгото болоhон юумэ үгы.

Эндэ абитуриентнэр зэмэтэйшье бэшэл даа. Мэргэжэлнүүд тухай, багшын, агрономой, хонишоной, хүдэлмэришэнэй, бүд нэхэгшын ажал тушаа хөөрэлдөөн хэблэлэй хуудаhанда үсөөнөөр болоно бшуу. Би ямар нэгэ ажалша хүн тухай бэшэhэн хөөрөөн тушаа хэлэнэгүйб. Тиимэ хөөрөөнүүд хэрэгтэй юм ааб даа. Харин социолог-эрдэмтэдэй уран зохёолшодой, багшанарай болон элдэб мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар мэргэжэлнүүд тухай семинар хэблэлэй хуудаhанда үүсхэгдэдэг hаа, манай залуушуулда яhалашье, туhатай байха hэн гэжэ hанагдана.

Зүгөөр залуу хүнүүд уран зохёолой зүйлнүүдые багаар уншана хаш гэжэ hэжэглэхээр. Хилын саанахи литературahаа байтагай, совет, республикынгаашье уран зохёолшодой зохёол тулюураар уншадаг хэбэртэй.

Гэхэ зуура hургуулида харин литература заалга тухай асуудал мүнөө үедэ шухала болонги. Тиихэдээ дээдэ hургуулиин кафедрын багшанарай болон предмедникүүдэй хамтын хүсөөр шиидхэхээр.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай харин литературын кафедрын багша М. И. Наумова Улаан-Үдын 2-дохи hургуулиин 9-дэхи классуудта 1972 оной май соо Стендалиин зохёохы ажаябуулга тухай туршалгын хэшээлнүүдые үнгэргөө hэн. Тэрэнь ехэ hайнаар үнгэрөө, hурагшадшье hонирхоо. Зүгөөр имэрхүү туршалга үшөөл үсөөдэнэ. Хожомоо литературатай наhала холбохо заяатай зон hургуулида hуража байхаhаа эхилжэ, бүхы дэлхэйн уран зохёолшод тухай мэдэхэ ёhотой.

Юрэдөө, эрдэм техникын хүгжэжэ байhан үе сагта ажахын ямаршье hалбарида эрдэмтэй хүнүүд хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта хэрбээ литературада hүзэггүй хүнүүд хэлэ, бэшэгэй таhагта «тархяа шэхэжэ» ороод, хайшаншье гэжэ haань дүүргэжэ гарахадаа, hургуулида хүниие hургажа шадахаар мэргэжэлтэй болохо гү? Үгы!

В. КОПЫЛОВА,
Буряадай ниитын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэ.

...Грузиин ССР-эй нийслэл хото—Тбилиси. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ...лмай.

С. ТЕВЗАДЗИИН фото. (ТАСС)

Горхон станциин (Загарай) хэлхеэ холбооной таhагые даагша, КПСС-эй гэшүүн Августа Федоровна Черных. Тэрэ 1937 онhоо эхилжэ хэлхеэ холбоондо ажаллана. Августа Федоровна дайнай үедэ 1943 онhоо 1945 он хүрэтэр 2—3-дахи украинска фронтнуудта телеграфисткаар ябажа, Мишкольц городые (Венгри) хамгаалалсаhанай түлөө Улаан Одоной орденоор шагнагдаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник А. Ф. Черных.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Архи—ажалай, ами наhанай дайсан

ОЛОНИИТЫН ХҮСЭНДЭ ТҮШЭГЛЭНЭБДИ

Улаан-Үдын аймагай «Улаан-Оронго» колхозой коммунистнууд, бүхы ажалшад КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө орон доторнай дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаhан байна. Уялганууднай мүнөө бэелүүлэгдэжэ байнхай. Колхозоймнай коммунистнууд үйлэдбэриингөө участогуудта ажаллахадаа, бусад хүнүүдтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулха, ажалай журам hайжаруулха гэжэ оролдоно. Энэ талаар «Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые колхозоймнай ажалшад, нэн түрүүн коммунистнууд, hайшаан угтаа hэн.

Колхозой партийна органицаци КПСС-эй Центральна Комитедэй энэ тогтоолые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулха, энэ тогтоолые бодотоор дүүргэхэ тушаа хэмжээнүүдые хараалаа бэлэй.

Нэн түрүүшээр архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай бүхы партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудта, бүхы коммунистнуудта эльгээhэн КПСС-эй ЦК-гай бэшэгые коллективүүд соогоо үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ, зохихо хэмжээнүүдые абаха хэрэгые манай партийна организаци хангаа hэн. Манай колхоздо архи намнаад ябадаг хүнүүд бии гээд тэмдэглэе. КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан энэ тогтоолые hайшаан дэмжэхэ, энэ шухала тогтоолой удха шанарые ажалшадай дунда үргэнөөр тайлбарилха, олониитын хүсые дүүрэнээр хэрэглэхэ гэhэн шиидхэбэри колхозой хамтын партийна суглаан дээрэ абтаhан байна. Архишадай журамые коллективүүдэй суглаанууд дээрэ саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэхэ, нүхэр ёhоной сүүдүүд болон арадай дружинануудай заседанинууд дээрэ хаража үзэхэ ёhотой гэжэ хэлсэгдэhэн бэлэй. «Архишадай амые татая» гэhэн шог ёгто ханын газетэ гаргадаг, ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүд тэрэ газетэдэ шүүмжэлэгдэнэ. Энэ газетэмнай олоной хараха газарта үлгэгдэдэг байна. Тиихэдээ архинша хүнүүдтэ олониитын зүгhөө тэсэшэгүй оршон байдал хангаха гэhэн зорилго урдаа табинабди.

Байгша оной март hарада сомоной соведэй үүсхэлээр ажалшадай хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, тэрэ суглаан дээрэ аяар 13 хүнэй журам зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Тэдэнэр нютагайнгаа хүн зоной, прокуратура ба милициин хүдэлмэрилэгшэдэй урда зогсожо, яахадаа архи уудаг болоhон тухайгаа, яажа заhарха тухайгаа хөөрэхэ баатай болоhон юм.

Нүхэдэй сүүдүүдэй хүсэн ехэ зандаа байhаар. Оронгын нүхэдэй сүүд дээрэ манай колхозой хонишон Р. Б. Ганжуров, слесарь И. Г. Мункуев, hаалишад А. Жамбалова, М. Раднаева гэгшэд сүүдэдүүлhэн байна. «Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай ёhоор, нүхэдэй сүүд таараха хэмжээнүүдые абаhан юм. Нүхэдэй сүүд дээрэ ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдhээ гадна, түрэлхидынь байлсадаг, архидалга тухай шанга хөөрэлдөөн болодог.

Манай колхозой партийна организаци архидалгатай тэмсэхэдээ, олониитын организацинуудай хүсые дүүрэнээр хэрэглэхэ, тэрээндэ түшэглэхэ гэжэ оролдоно. Тиихэдээ архишадтай тэмсэл ябуулга саг зуурын хэрэг бэшэ, харин хододоо ябуулжа байха хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гэжэ ойлгонхойбди. «Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол хүн зоной ажалай журам hайжаруулха, гэмтэ ябадал усадхаха, хуушан сагай муу үзэгдэлтэй тэмсэлдэ зорюулагдаhан ехэ документ мүн гээд ойлгохо ёhотой байнабди. Энэ талаар манай партийна организаци эхилhэн ажалаа эсэстэнь хүргэхэ байха.

В. НИНДАКОВ,
Улаан-Үдын аймагай «Улаан-Оронго» колхозой парткомой секретарь.

Дамба Жалсараев

Солонгос ороноор аяншалхада...

Замай тэмдэглэл

(Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын ноябриин 15-най номерто).

Үхибүүд, hурагшанар ба студентнэрэй байдал ехэл эмхидхэлтэй. Үхибүүд хайшашье ошобол, жагсаад хубисхалай дуунуудые дуулан ябанад. Залуушуулай ажабайдалда комсомолой ба пионерэй эмхинүүд ехэхэн нүлөө үзүүлнэ. Үхибүүд эмхиин гэшүүн байха, эмхиин нүлөө доро байха ёhотой.

Солонгос залуушуул 28—30 наhатай боложо гэр бүлэ болодог байна.

Манай делегаци Ким Ир Сенэй нэрэмжэтэ гүрэнэй университет орожо хараа. Энэ университет 1946 ондо баригдаhан байна. Тэрэ сагhаа хойшо гуша мянга тухай залуушуул университет дүүргээд, залуу мэргэжэлтэд боложо гараhан байна. Мүнөө үедэ университедэй 12 факультет, 80 кафедрада арба мянган хүн hуралсажа байна. Мүн таба мянган хүн үдэшэ, заочно hурана. Мянгаад багшанар хүдэлмэрилнэ.

Научна библиотекэнь университедэй омогорхол юм. Эндэ янза бүриин эрдэмэй хоёр миллион гаран ном бии. Энэ библиотекын ном бүридхэлгэдэ социалис оронуудай олон томо библиотекэнүүд туhалаа. Нилээд олон ном Советскэ Союзhаа эльгээгдэhэн байна. Энэ жэлдэ библиотекэ hаруул шэнэ байшанда ороо. Мүн научна хүдэлмэрилэгшэдэй ажаллаха тусхай таhалганууд бии.

Партиин хубисхалша заншал, ороноо сүлөөлэлгын түлөө тэмсэгшэдэй жэшээ дээрэ үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Энэ хэрэгтэ музейнүүд нилээд горитойхон туhа үзүүлхэ ушартай.

Пхеньян хотын тэгэн дунда үндэрхэн газарта Солонгосой хубисхалай музей байна. Энэ гранит ба мраморaар бариhан байшан соо Солонгосой Ажалай партиин хүтэлбэри доро солонгос арадай эрхэ сүлөөгэнингөө түлөө хэhэн тэмсэл харуулагдана. Экспонадуудынь зуун томо таhалганууд соо табяатай.

КНДР-эй мүнөө үеын искусстватай ехэл hонирхон танилсаабди. Оперо баледэй гүрэнэй театр соо «Партиин үнэн басаган» гэhэн оперо шагнаабди. Энэ оперо соо медицинскэ сестра Ен Сок гэгшын баатаршалга ба баатарай үхэл тухай дуулагдана.

Солонгос артистнарай оперно дуулалгань манайхиhаа нэгэ бага ондоо. Иимэ ушарhаа артистнарай наадалга сэгнэхэнь намда бэрхэтэй. Олон зоной хабаадаха сценэнүүд ехэ hайнаар табигданхай. Гэбэшье ариинуудайнь нэгэ адлирхуу, зарим эпизодуудайнь оло дахин давтагдадаг дээрэhээ ойлгохонь ехэ бэрхэтэй байгаа. Нэгэ иимэ юумэн бидэниие ехэ баярлуулаа. Сценын хажуудахи транспарант дээрэ дуунайнь үгэнүүд дуулахатайнь зэргэ бэшэгдэнэ. Зал соо совет айлшадай байхада иигэжэ бэшэдэг байна.

Мүн хоёр кино хараабди. Нэгэниинь «Сэсэг худалдадаг басаган». Энэ кино япон булимтарагшадта эсэргүүсэhэн дайнай үедэ Ким Ир Сенэй бэшэhэн иимэл нэрэтэй зүжэгэй удхаар найруулан зохёогдоhон байха юм. Харин булимтарагшадhаа Эсэгэ ороноо хамгаалhан солонгос арадай баатаршалга энэ кино соо харуулагдана.

Нүгөө кинонь «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай дуунууд» гэжэ нэрэтэй. Энэ кинодо дайнай үеын дуунууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Эдэ дуунуудые эрхим хоровой коллективүүд дуулана.

КНДР-эй уран зохёол тухай хэдыхэн үгэ. Тиишэ ошоhон шухала хэрэгнайшье Солонгосой, уран зохёолтой танилсалга hэн.

Солонгосой уран зохёолшодой холбооной Центральна Комитедэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэдэ дахин уулзажа, удаан хөөрэлдөөбди. Мүн нилээд олон зохёолшодтой уулзаабди.

КНДР-эй уран зохёолшодой холбоон мянгаад гэшүүдтэй. Провинци бүхэндэ зохёолшодой холбооной таhаг бии. Холбооной гэшүүдэй дунда олон хүдэлмэришэд, таряашад, Арадай армиин сэрэгшэд бии. Тэдэнэр өөhэдынгөө ажал хэжэл байжа уран зохёолнуудые бүтээдэг байна. Ямар нэгэн онсо шухала бүтээл дээрээ ажаллажа байхадань, зохёолшодой Холбооной хэлсээгээр өөрынь хэжэ байhан ажалhaa сүлөөлдэг. Энэ үедөө зохёолшо гүрэнhөө тусхай тэдхэмжэ абадаг байха юм.

Солонгосой хубисхалша уран зохёол бүри япон булимтарагшадта эсэргүүсэhэн тэмсэлэй үедэ эхилhэн түүхэтэй. Тэдэнэй уран зохёол эртэ урдын түүхэтэйшье hаа, ажалшан арадта алба хэжэ гушаад ондо эхилhэн байха юм. Энэл үедэ ажалшан арадые Эсэгэ ороноо хамгаалхыень, эрхэ сүлөөгөө буляан абахыень уряалhан зохёолнууд бэшэгдээ. Эдэ зохёолой авторнуудай олонхинь өөhэдөө дайнда хабаадагшад — сэрэгшэд, командирнууд, политработнигууд байгаа. Дайнай дүлэн соогуур шэнэ шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд, үнгэрхэдөө оперо зохёогдоhон байгаа. Мүн пьесэнүүд табигдажа байгаа.

Ороноо сүлөөлэлгын дайнай hүүлээр уран зохёолой шэглэл угаа орёо болоhон байна. Энэ үедэ Солонгосой Ажалай партиин ЦК-гай заабари уран зохёолой зүб хүгжэлтэдэ тон ехэ туhа үзүүлээ. Мүнөөшье парти уран зохёолой хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг.

Мүнөө үеын солонгос уран зохёолдо прозо шухала hуури эзэлнэ. hүүлэй жэлнүүдтэ олон роман болон повестьнууд бэшэгдээ.

«Түрүү отряд», «Үхибүүд ургана» гэhэн романуудай автор, уран зохёолшодой холбооной прозын таhагые даагша Хан Гон солонгос арадай баатарлиг тэмсэл, габьяата ажал харуулhан хэдэн тото томо зохёолнуудые нэрлэнэ: «Тэдэнэр хамта тэмсээ», «Ченчанюн дабаа дабан», «Фронтын район», «Солдадууд», «Канонада», «Халуун хаhа», «hүртэ үбэл», «Зэбсэгтэй хүбүүн», «Одод ялалзана», «Тэмсэлэй дуун», «Факел бэдэрэлгэ».

Мүн поэзишье хүгжэнэ. Мүнөө үеын солонгос шүлэгшэдэй ном бидэндэ бэлэглээ hэн. Энэ ехэ hайнаар хэблэгдэhэн ном солонгос уран зохёол шудалагшадта ба оршуулагшадта үгөөбди.

Орон соогуур ябахадамнай, поэт Мун Зе Гон бидэниие үдэшэжэ ябаа. Энэ ехэл зулгы хүндэмүүшэ хүн бидэнэй гуйхада, өөрынгөө болон нүхэдэйнгөө шүлэг уншадаг hэн. Зүгөөр бидэ солонгос хэлэ мэдэхэ бэшэ даа. Ехэ hайн оршуулагша Со Дюн Хван тэрэ доро оршуулжа туршаха. Теэд шүлэг оршуулха гээшэмнай миинтэ хэрэг бэшэ ха юм даа.

Бишье баhал хэдэн шүлэг уншааб. Сергей Сергеевич артист мэтэ hайнаар Пушкин, Лермонтов, Маяковский, Блок, Есенин, Багрицкий гэгшэдэй шүлэгүүдые сээжээр уншаа. Со Дюн Хван ехэл оролдосотойгоор оршуулна. Гэбэшье баhал болоногүй даа. Шүлэг hайнаар оршуулхын тула саг, ажал хэрэгтэй ха юм.

Мүнөө үедэ уран зохёолшодой холбоондо уран зохёол хамтаран бэшэлгэ тухай хөөрэлдөөн болоно. Энэ шэнэ арга юм. Энэ аргаар гурба-дүрбэн жэлэй саана бэшэжэ эхилээ. Энэнь ямар арга гээшэб? Уран зохёолшодой холбооной ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо Кан Хе Сун иигэжэ хэлэнэ:

«Хамтаран бэшэхэ хэрэг иимэ ушарhаа болоhон юм. Олон зохёолшод хубисхалда бэеэрээ хабаадаагүй дээрэhээ хубисхалшадые зураглахань бэрхэтэй.

Үгышье hаа ажалай темэ. Ажабайдал ехэ түргэнөөр хубилна. Тиимэhээ мүнөө үеын хүдэлмэришэнэй ухаан сэдьхэл урма зориг заримдаа зохёолшын бодомжолгоhоо түрүүлэн гарана.

Дүй дүршэлтэй зохёолшод ба залуушуулай хүсэ нэгэдхэхэ асуудал гараад байна. Мүн ажалшадые, хубисхалда хабаадагшадые хамтаруулан арад зондо хэрэгтэй ном зохёол бүтээлгэхэ шухала.

Баhа ном хамтаран бэшэхэ зуураа зохёолшод, хүдэлмэришэд, хубисхалда хабаадагшад, эдэбхитэд, сэрэгшэд бэе бэеhээ hураха, бэе бэедээ дүй дүршэлөө хубаалдаха зэргэтэй.

Мүнөө бүлэг зохёолшод ба хубисхалда эдэбхитэй хабаадагшад «Залиршагүй түүхэ» гэhэн олон ботитой зохёол бэшэжэ байнад. «1932 он» гэhэн нэрэтэй нэгэдэхи номынь бэшэгдэжэ байна. Энэ ном Ким Ир Сенэй хубисхалша ажаябуулга тухай юм».

Иигэжэ Кан Хе Сун хэлэнэ:

«Би энэ арга тухай юун гэхэ гээшэ биб даа. Ород хэлэн дээрээ оршуулагдаагүй ушарhaань уншажа үзөөгүйб. Уншаагүй аад, юу хэлэхэбши даа?»

Бүхы зохёолшод хамтаран бэшэнэгүй. Үнинэй танил, хуушан гуримаараа бэшэдэг зон олон. Гэбэшье уран зохёол шэнжэлгэ бэдэрэлгэгүй байжа болоогүй. Туршалга хэхэдэ хамаагүй. Бэлигтэй солонгос зохёолшо нүхэдтөө шэнэ hайн hайн зохёолнуудые бэшэхыень гүн сэдьхэлэй оёорhоо юрөөхэ хүсэл түрэнэ.

КНДР-эй зохёолшодтой хэhэн уулзалгануудhаа ехэ туhатай байгаа гэжэ тоолонобди. Хани ёhоной халуун оршон байдалда энэ уулзалгануудhаа болоо. Манай делегациин нютаг ороноо бусалгатай дашарамдуулан Советскэ Союзай КНДР-тэ hуудаг элшэн сайд Н. Г. Судариков hайлалга үнгэргөө. Тэндэ Солонгосой уран зохёолшодой холбооной ЦК-гай түрүүлэгшэ, Ажалай партиин ЦК-гай гэшүүн нүхэр Чхон-Сен Бон иигэжэ хэлээ: «манай уулзалганууд КНДР ба СССР-эй уран зохёолшодой холбоонуудай харилсаанай улам үргэдэхын аша нүхэсэл болоно. Энээнhээ хойшодо али бүхы харилсаамнай улам бэхижэхэ. Мүн урдамнай ехэ хэрэгүүд бии. Тодорхойлбол, hүүлэй үедэ бэшэгдэhэн hайн hайн номуудые оршуулалга».

СССР-эй уран зохёолшодой холбооной Секретариадай даалгабаряар бидэ КНДР-эй уран зохёолшодой холбооной делегациие манай нютаг орон айлшалхыень уряабди. Энэ уряалнай хүндэтэйгөөр хүлеэн абтаа.

Ажалай партитаяа, тэрэнэй Ким Ир Сен түрүүтэй Центральна Комитедтэй нягта нэгэдэhэн солонгос арад шэнэ байдал байгуулха гэhэн ехэ хэрэгээ бэелүүлхэ гэжэ үнэн зүрхэнhөө оролдоно.

АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ ПОЭЗИҺЭЭ

ГРУЗИН ПОЭТ — БОРИС МЕТРЕВЕЛИ

Грузиин ССР-эй Уран зохёолшодой холбооной тоодо Аджарай уран зохёолшод оролсодог юм. Аджарай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной бүридэлдэ 15 гэшүүд тоологдоно. Тэдэнэй нэгэн — Борис Метревели. Энэ нүхэр — СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, дүрбэн номой автор. Һүүлэй үедэ бэшэгдэһэн уянгата поэмэнь һаяар хэблэгдэхэ хараатай.

Борис Метревелиин хэдэн шүлэгэй оршуулгые уншагшадай анхаралда дурадхая.

АБХАЗАЙ НАМАР

Жэгтэй аалияр горхон шолшогононо,
Жэмэс алимууд үнинэй хуряагдаа.
Хадаһаа доошолно үнгын будагууд,
Хамагай түрүүн — алтарһан үнгэ.
Хүдөө нютагуудаар намар хангалтаад,
Хурим элбэгээр наадхуулжа захалаа.
Хара далайн эрьеэр алхалһаар,
Хаагдашаба Сухумиин[1] үүдэнэй газаа!
Хүхюугээр нитэжэ намар шинидэнэ:
«Хүхэрһэн хотодо ниимээр орохо аалби...»
Намарнай уран зурааша мэтээр
Наартайхан будаг шэлэжэ эхилбэ.
Үнгын гоё будагууд сугларжа,
Үрдилдэн оробол даа Сухумиин үүдээр.
Намжар гоё будагуудаа оруулжархёод,
Намарнай шара набшаһатаяа шарлан саана үлэшэбэ.

АРСЕН[2]

Зүрхэнэй шуһанай бусалмаар үгэнүүдээр
Зүнтэйхэн шүлэгөө
шам тухай бэшэһэйб, Арсен.
Шэнхинэмэ үгэнүүдни үсөөдөөд байнал.
Шэдитэ Руставелиһээ
хулууха болоол хаб даа, Арсен.
Сэдьхэлэйм хүбшэргэйн дуунай шэргээгүй һаа,
Сэнтэйхэн мүрнүүдһээнь
шэнэ эршээ олохолби, Арсен.
Баянай зөөрние барлагтань үгэдэг һэмнайш,
Балшыса барижа,
намайе зэмэлхэгүй бэзэш даа, Арсен!

***

Удаан эндэ хоюулан зогсонобди,
Угаа баяртайгаар зүрхэмни дуулана.
Манине тойроод — модоной набшаһан,
Һандал адляар тэдэнэр шэбэнэлдэнэ.
Олон олон алтан нюдөөрөө
Огторгой манине оройһоомнай гэтэнэ.
Һүни та хоёр хамтархадаа,
Һүрөөтэй һайхан даа, бурхан зүг.
Сэнхирхэн самсыеш һэбшээн хиндхүүлнэ,
Сэгээхэн һара һүлэмхи шарайгаа
Хушаһан бэеэрээ үдхэн набшаһаар,
Хобуушан мэтээр бидэниие гэтэнэ.

Грузин хэлэнһээ ород тулмаашалга дамжуулан,
Ц ДОНДОГОЙ буряадшалба

1). Сухумида намартаа набшаһан шарладаггүй юм.
2) Арсен — Грузиин домогто баатар.

ТУВЫН ПОЭДҮҮД

МОЙҺОН

Юрий КЮНЗЕГЕШ

Урасхал дошхон горхоной эрьедэ
Ургажа һуудаг мойһон модые
Ухаандаа мүнөө дахиинаа һэргээжэ
Угаа ехээр баясаалби даа!
Һаглагар ногоон үдхэн набшаһатай
Һалаа мүшэрнүүд доронь шамтайгаа,
Абяагүйгөөр зэргэлжэ тэбэрин таалаад,
Заяагаа холбохо байгаалби даа!
Сэнгүү мойһон сайбайн һалбаржа,
Сэсэгээ гүбеэд халюун намартаа
Алтан жэмэсүүдээ шүрэдэл зүүжэ,
Алтан талынгаа бэлэг һарбайхал.
Хүхюун һэбшээн набшаһадаар наадан,
Хүсэһэн хүсэлымнай аалияр үлгыдэхэл.
Хүрьһэтэ дэлхэйдэ нангин хүсэлымнай
Хүсэлдүүлдэг һаа, ямар һайхам!
Һэбшээншье набшаһадые энхэрэн эльбээд,
Һэнтэргүй ябашаба таладаа хоргодон.
Набша намаата сабшалан урдамнай
Нэмжын байна — хуби заяамнай!
Һаглагар мүшэртэй, сагаан сэсэгүүдтэй,
Һанадаг гүш даа, талын мойһые?
Урасхал дошхон горхоной эрьедэ
Ургажа һуунал элбэг жэмэстэй...

ХАБАРАЙ НАРАН

Сергей ПЮРБЮ

Үнишье бэшэ һэн, саһан хушалтатай
Үбэлэй мэдэлдэ байгаа һэн газар.
Шнигтэй һалхинда мүшэрөө дэлгэн,
Шэрэнгитэ тайга нойрһоон һэреэл.
Үнишье бэшэ һэн, наранай элшэ

Үлбэр хүшэгүй нялхадал байгаа.
Харин мүнөө жалгын оёорто
Харьялан урданал хүхюун горхон.

Голой мүльһэн наяран һандараад,
Гонзойн һубаринал хойно хойноһоон.
Омог һүртэйгөө олондо һайрхаад,
Океан далайда замаа баринал.

Шубуудай хоолой хонгёо согтойхон,
Шутын талмайда буга урамдана.
Наран дээрэһээ халуунаар шаран,
Намжаа үдэшэ мананда бухана.

Хүйтэнэй гэнжэ газар эбдээд,
Хүхэ ургынуудаар мэндээ хүргөө.
Хүнүүдтэ асардаг баяр дурлал
Хүндэтэ хабартаа «Һайн даа!» гэел.

Степан САРЫГ-ООЛ

ЭХЭ ОРОНОЙМ ХАБАР

Ой тайгаар Эхэ орониием
Омог байгаали хубсалуулаа.
Хуша, нарһаар уула хадые
Хушажа һалхинда найгуулаа.

Галзуу түймэр заримдаа
Галдан мододые хосороонo.
Харин удангүй дороһоонь
Ханатан бодоно үринэрынь.

Баабай эжынэрээ байтараа
Басагад, хүбүүдынь һэльбэнэ.
Ажал хэрэгыень тэдэнэй
Ашатай саашань үргэлжэлүүлнэ.

Хабарай арюун наран дор
Хабатай сэсэглээ, Эхэ ором.
Нангин найдалынь байналта,
Нарата оронойм залуушуул!

А. БАДАЕВ оршуулба.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭХЭЭР БЭЛЭН

Загаһашадай 5 бригада мүльһэн дороһоо загаһа барихаяа Ярууны нуурнууд дээрэ гараба.

Николай Орловой хүтэлбэрилһэн бригада һайн эхи табяад ябана. Ганса октябриин 28-най үдэр тэдэнэр 22 центнер алгана, сурхай гэхэ мэтэ загаһа баряа.

Олзоборилгодо гараһан бүхы коллективүүд хамтадаа 100 центнер загаһа баринхай.

— Жэлэй эсэс болотор үшөө 2.600 центнер загаһа гүрэндөө тушааха ёһотойбди. Харин абаһан уялгаяа декабриин 25 болотор дүүргэхээр бэлэн гээшэбди, — гэжэ Нарһатын загаһанай заводой директор Т. Арков хөөрэнэ.

Иимэ шиидхэбэри бүхы загаһашад нэгэн дуугаар баталан абаһан юм.

В. БАЙБОРОДИН.

ШЭНЭ МАГАЗИН НЭЭГДЭБЭ

Агуу Октябриин 55 жэлэй ойн баярта һайндэрэй урда Гусиноозерск хотын ажалшадта хубсаһа хунарай шэнэ магазин бэлэглэгдэһэн байна.

Дуратай хубсаһаяа үмдэжэ үзэхэ тусхай таһаг, таатай зохидоор табигдаһан гэрэлтрюмо, эдеэ хоол бариха газар гэхэ мэтэ шэнэ магазиниие болбосон түхэлтэй болгоно.

Комсомолшууд болон залуушуул энэ магазинда хүдэлнэ.

Тэдэнэр һарадаа 80 мянган түхэригэй эд бараа худалдаха түсэбтэй. Магазинай хүдэлмэрилжэ эхилһэн түрүүшын үдэр 5 мянган түхэригэй хубсаһа хунар хотын ажалшадта худалдаһан байна.

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин ОРС хамта 16 магазинтай байһан юм. Бэлэн хубсаһа худалдаха энэ магазин 17-дохинь болоно.

И. МАЛЬЦЕВ.

КУБЫН БАЛЕТ—МАНАЙ АЙЛШАН

МОСКВА. СССР-эй Ехэ театрай сцене дээрэ ноябриин 3-да А. Аданай «Жизель» гэжэ спектакль табижа, Кубын Алисии Алонсо гэгшын ударидадаг Национальна балет Советскэ Союзда айлшалалгаяа эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Совет-Кубын хани барисаанай Центральна правлениин президент летчик-космонавт, Советскэ Союзай хоёр удаа Герой В. А. Шаталов спектаклься хабаадагшадай дунда.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

ХАНОЙ

Париждахи хөөрэлдөөнүүдтэ

ТАСС

«Тусхай советник Ле Дык Тхо Париж мордобо» гэһэн гаршагтай коммюнике Гадаадын хэрэгүүдэй министерство тарааба.

«Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ» гар табиха тухай асуудал шиидхэхын тула США-гай ба ДРВ-гэй хоорондо нюуса нэмэлтэ уулзалга үнгэргэхэ гуйлтатайгаар американ тала һүүлэй үдэрнүүдтэ дахинаа хандаа гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Энэ асуудалые зүб руунь, болохо тээшэнь шиидхэхые хүсэжэ байһанаа дахин харуулжа, американ талын дээрэ дурсагдаһан дурадхалые ДРВ зүбшөөһэн байха юм.

Париждахи зүблөөндэ хабаадалсажа байһан ДРВ-гэй делегациин толгойлогшын тусхай советник нүхэр Ле Дык Тхо 1972 оной ноябриин 14-дэ Ханойһоо мордожо, американ талатай нюуса уулзалгада министр Суан Тхюитэй хамта хабаадалсахын тула Париж оробо. ДРВ-гэй премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй Нгуен Зуй Чинь ба ДРВ-гэй хүтэлбэрилхы бусад ажал ябуулагшад нүхэр Ле Дык Тхое аэродромһоо үдэшэбэ.

Американ тала уялгануудаа дүүргэнгүй, «Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ» гараа табингүй, Вьетнамдахи дайе улам һүжэрөөжэ байһаниинь бүгэдэндэ эли ааб даа. Энээнэй түлөө американ правительство бүрин харюусаха ёһотой гэжэ коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

ДРВ-гэй правительствын 1972 оной октябриин 26-да хэһэн мэдүүлгые вьетнам арад, дэлхэйн бүхы арадууд эдэбхитэйгээр дэмжэн, Вьетнамдахи ээрхэг түримхэй дайгаа дары болюулха, үгэдөө хүрэжэ, хэлсээндэ саг дары гар табиха эрилтэ американ правительствын урда табина.

Советскэ Союз Египедэй Араб Республикада шэнэ промышленна барилганнуудые хэхэдэнь туһалалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Москвагай инженернүүд Виталий Кушаков, Анатолий Бабашкин гэгшэд үнгэтэ металлнуудһаа элдэб зүйлнүүдые бэлэдхэдэг цехэй механик Абдель Хейкалтай үйлэдбэриин асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

НЬЮ-ЙОРК

ОЙН ҺАЙНДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

ТАСС

«Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэние 1922 оной декабрьда байгуулһан ушар пролетарска интернационализмын суртал бодолой илагдашагүйе, ленинскэ национальна политикын мүнхэ хүсэтэйе тодо хурсаар харуулһан түүхэтэ хэрэг болоно» гэжэ США-гай Коммунис партиин национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстон «Нью-уорлд ревью» журналай тусхай номертохи мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

«Мүлжэгшэ ангиие усадхан үйлэдбэрилгын хүсэ хамтаруулга — уласхоорондын хани харилсаа байгуулха социально-экономическа үндэһэ һуури болоно. Энээнэй ашаар, олон үндэһэ яһатантай Совет ороной ниитэ нэгэ бүлэ мүндэлэнхэй» гэжэ Генри Уинстон тэмдэглэбэ.

Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн Советскэ Союзай арадуудай ажал хүдэлмэри, ажабайдал тухай американ олониитэдэ мэдээсэхэ гээшэ «Нью-уорлд ревью» журналай тусхай номерой уг зорилго болоһон байна. «Нью-уорлд ревью» журналда тунхаглагдаһан статьянууд СССР-эй арадуудай ажабайдалые дэлгэрэнгыгээр харуулна. Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ, хүсэд бүрин хуряахын, амгалан тайбанаар харилсан оршохын түлөө Советскэ Союзай шууд сэхэ тэмсэл тухай Англиин мэдээжэ эрдэмтэ-атомник профессор Эрик Буроп журналай хуудаһануудта хөөрэнэ. Совет эрдэмтэдэй тус номерто толилуулһан статьянууд дотор ленинскэ национальна политикын уг удха элирхэйлэгдэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Ядгар Насреддинова олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн Совет гүрэнэй туйлалтануудай тухай энэ номерой түрүү статья дотор бэшэнэ. США-гай, бусад зарим оронуудай эрхэтэд совет республиканууддаар аяншалһан тухай һанамжануудаа домоглон дурдана. Англиин мэдээжэ уран зохёолшо Джеймс Олдридж СССР-тэ ажаһуудаг бага яһатанай эрхэ сүлөөтэйгөөр, тэгшэ эрхэтэйгээр хүгжэжэ байһан тухай хөөрэхэдөө, США-гай, Австралиин бага яһатанай үгытэй ядуу байдалтай зэргэсүүлэн харуулна.

ПАРИЖ

ФРАНЦИИН ТҮМЭР ЗАМШАД БУҺАЛГААЛНА

ТАСС

Ороной баруун районуудые хангадаг ниислэл хотын Сен-Лазар, Монпарнас вокзалнуудай перрон дээрэ хон-жэн. Гүрэнэй мэдэлдэ абтаһан эгээн ехэ предприятинуудай нэгэнэй — Франциин түмэр харгын национальна бүлгэмэй 300 мянган түмэр замшан буһалгаа эхилбэ. Юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрһэнһөө шалтагаалан, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ тэдэнэр табина.

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Меконг мүрэнэй адагтахи баруун-урда гурбан провинцида болоһон байлдаануудай үедэ Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд сайгон сэрэгүүдтэ шанга сохилто хэбэ. Дахуулнуудай армиин сэрэгүүдэй хэдэн бэхилэлгэнүүдтэ патриодууд добтолжо, ехэ гээлтэ, хоролтодо оруулһан байна. Эндэ болоһон тулалдаануудай үеэр Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зенитчигүүд «А-1 Скайрейдер» түхэлэй хоёр самолет буудажа унагаагаа.

Сайгон шадар шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудые американ-сайгон авиаци зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно. Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ США-гай самоледууд 217 ниидэлгэ хэжэ, Индохитадай элдэб районуудта 3 мянган тонно бомбо хаяһан байха юм.

Камбоджын түбэй провинцинуудта шанга тулалдаанууд болоно. Ноябриин 14-нэй үглөөгүүр Такео провинцида эшээлһэн Пномпениин сэрэгүүдэй шухала үүргэтэй гурбан баазые Камбоджын патриодууд һамна буудаба. Удонг хото шадар болоһон байлдаануудта патриотическа хүсэнүүд хархис этэгээдүүдтэ шанга харюу сохилто хэһэн байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Кхмерскэ информационно агентствын тэмдэглэһэнэй ёһоор, бороо хуратай үе сагта (һүүлэй хахад жэлэй турша соо) болоһон байлдаануудай үеэр Камбоджын патриодууд дайсанай 54 мянган солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаһан, шархатуулһан, плендэ абаһан байна. Патриодууд сэрэгэй 222 машина, тэдэнэй дунда 60 танк» һандааһан, сэрэгтэй ба туһалбариин 20 гаран судна уһанда шэнгээһэн, дайсанай 50 шахуу самолет, вертолет буудажа унагааһан байха.

ЛОНДОН. (ТАСС). Лаосой Арадай-сүлөөлэлгын армиин сэрэгшэд дайшалхы ябуулгануудаа улам эдэбхижүүлжэ байна. Ноябриин 13-да королевскэ ниислэл хото — Луангпрабанг шадар байдаг ехэ аэродромые патриодууд ракетээр буудаба. Буудалгаһаа уламжалан, «Т-28» түхэлэй хоёр хүндэ бомбардировщик, тагнуулай гурбан самолет үгы хэгдээ, һомо хэрэгсэлнүүдтэй склад тэһэлэгдээ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Ноябриин 12-то Хойто Вьетнамай Тханьхоа, Нгеан, Хатинь, Куангбинь провинцинуудай хүн зоноор олон һуурин тосхонуудые американ авиаци зэрлиг муухайгаар бомбодобо. «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд добтолгодо хабаадалсаһан.

Бомбодолгонуудһаа уламжалан, амгалан зоной дунда алуулһан хүнүүд олон.

Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлгэ хэхэдээ, эдэ хархис муухай ябуулгануудыень эрид буруушаагаад, Вьетнамай Демократическа Республикын бэеэ дааһан, аюулгүй байдалда хоро хүргэһэн бүхы ябуулгануудаа дары болюулха эрилтэ США-гай урда табина.

БЕЙРУТ

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Ливанай Республикын президент С. Франжьегэй хүтэлбэри доро правительствын онсо яаралтай заседани эндэ болобо. Бейрудтэхи «Гандур» гэжэ кондитерска фабрикын буһалгаалһан хүдэлмэришэдые полициинхидай буудаһанай һүүлээр орон дотор тохёолдоһон байдалые заседани дээрэ зүбшэлбэ.

Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, ажалһаа гаргагдаһаа хүдэлмэришэдые һөөргэнь абаха, социальна байдалыень һайжаруулха эрилтэ табин, энэ фабрикын 1200 хүдэлмэришэн буһалгаа соносхоо. Буһалгаашадые полициинхидай добтолһонһоо уламжалан, хэдэн хүн алуулаа.

Орон дотор тохёолдоһон байдалые хаража үзөөд, Ливандахи «гурим журам һайжаруулгые» армида даалгаха гэһэн шиидхэбэри правительство гаргаа.

«Гандур» гэжэ фабрикада болоһон уршагта үйлэ хэрэгүүдтэ харюу болгон 24 часай бүгэдэ ниитын буһалгаа үнгэргэхые Ливанай ажалшадай бүгэдэ ниитын конфедераци уряалба.

НЬЮ-ЙОРК

Ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр тэмсэгшэд хөөрэнэ

ТАСС

Вьетнамда США-гай үйлэдэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр тэмсэдэг американ бүлэг хүнүүд Вьетнамай Демократическа Республикада ошожо ерэһэнэйнгээ һүүлээр Нью-Йоркдохи Кеннедиин нэрэмжэтэ аэропортдо пресс-конференци үнгэргэбэ.

Зүүн-Урда Азида амгалан байдал һэргээхын тула вьетнам арадай хүсэлэл оролдолгонууд тухай тэдэнэр журналистнуудта хөөрэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

ФИЛИППИНЫН ШЭНЭ КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТ

ТАСС

Филиппинын шэнэ конституциие зохёон бэлдэжэ байһан тусхай комитет ороной нэрыень хубилгаха тухай дурим конституциин проектдэ оруулба. Комитедэй дурадхалай һайшаагдаа һаань, колониальна засаглагшын — Испаниин король II Филиппэй нэрые аяар 400 гаран жэлэй туршада зүүжэ байһан гүрэн Махарлику гэжэ нэрлэгдэхэ. Энэнь тагалог арадай хэлэн дээрэ «һайн һайхан», «хүсэн түгэлдэр» гэһэн удхатай.

166 хүнһөө бүридэһэн тусхай комитет конституциин проектые зүбшэлжэ дүүргүүтэй байна.

Парламентын шэнэ һунгалтын үнгэргэгдэтэр, проектын ёһоор, мүнөө байһан президент Фердинанд Маркос саг зуурын правительствын толгойлогшо гэжэ нэрлэгдэхэ юм.

Ороной шэнэ конституциин проект хойто жэлэй январьда һунгагшадай баталамжада табигдахаар хүлеэгдэнэ.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

ДАНИИН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). Аюулгүйн ба харилсаа хо... бооной асуудалнуудаар ни... тэ-европын зүблөө үнгэр... хэ, ГДР-тэй харилсаагаа ... һаруулха ойртоод байна... ГДР-ые хойто оронуудай ... дэрэлгэдэ таарамжатай по... тическэ нүхэсэл бии боло... байна гэжэ Даниин премьер-министр А. Йоргенсен «А... туэльт» газетэдэ тунхаг... даһан статья дотороо тэм... лэнэ. Мүнөө энэ асуудал ... то оронуудта зүбшэлэгдэ... байна гэжэ Йоргенсен ... нэ.

ГАЗЕТЫН ЖЭЛ БҮРИИН ҺАЙНДЭР

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Коммунис партиин хэблэн гаргадаг «Ма... сейез» газетын жэл бүриин һайндэр Марсель хотодо ажалтатайгаар үнгэрбэ. Франциин Коммунис партиин Политбюрогой гэшүүн Э. Фа... жон эндэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, коммунистнуудай, социалистнуудай ба зүүнэй радикалнуудай правительственна ха... тын программые үндэһэ бо... гон, арадай нэгэдэл байгуу... хын түлөө партиин тэмс... шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглээ.

ХАРАА БОДОЛЫНЬ ТУДАЛДАНА

ПРАГА. (ТАСС). КПИ Центральна гүйсэдхэхэ ... митедэй гэшүүн, КПИ-... Национальна Соведэй секретарь Н. К. Кришнан ту... рүүтэй Индиин Компартии делегациин ЧССР-тэ ай... шалгаяа дүүргэһэн туха... хамтын коммюнике эндэ ту... хаглагдаба.

Делегаци КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусактай уулзажа хөөр... дэһэн байна. Партинууд... гаа ажал ябуулга ту... КПИ-гэй, КПЧ-гэй түлөөлэг... шэд хөөрэлдөөнэй үедэ бэ... бэедээ элидхэһэн байна гэжэ коммюнике дотор хэлэг... дэнэ.

Совет-Индиин договор... гар табилга гансал Азид... бэшэ, мүн бүхы дэлхэй ... рэ эб найрамдал бэхижүү... хэ байна гэжэ КПИ-гэй КПЧ-гэй түлөөлэгшэд элирхэй... бэ.

Израилиин ээрхэг түри... хэй политикые хоёр тала бу... руушааһан байна.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые, хар... хис хүсэнүүдтэ ба империализмда эсэргүүгээр ... сэдэг бүхы хүсэнүүд... ябуулгануудай нэгэдэлые б... хижүүлхэ хэрэгтэ КПСС ... шухала үүргэ дүүргэжэ ба... һандань хоёр партиин түлөө... лэгшэд үндэр сэгнэлтэ ү... бэ.

В. БРАНДТЫН ҮГЭ

БОНН. (ТАСС). Советскэ Союзтай ба Польшотой ФРГ-гэй хэһэн договорнууд Зүүн Европын социалис гүрэнүү... тэй үгэээ ойлголсохо полити... када эхи табяа гэжэ ФРГ-гэй канцлер, СДПГ-эй т... рүүлэгшэ В. Брандт, Бонн... болоһон һунгалтын урда ... хи митинг дээрэ үгэ хэлэ... дээ, тэмдэглээ.

ФРГ-гэй ба ГДР-эй ... рондын харилсаанай ү... һэ һуури тухай договор б... талалга ехэ удха шанартай байна гэжэ канцлер тэмдэг... лэбэ.

ИНДИРА ГАНДИИН МЭДҮҮЛГЭ

ДЕЛИ. (ТАСС). США-гай тагнуулай түбэй управл... Индидэ һүйдхэлтэ хоро... ябуулгануудые хэжэ, ма... орондо ехэ хоро хүргэнэ ... жэ премьер-министр Инди... Ганди, Индиин национал... конгресс гэжэ засаг бари... партиин парламентска ... лэглэлэй гүйсэдхэхэ коми... тедэй хаамал заседани ... рэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүү... Оронойнгоо национальна аша туһые, аюулгүй бай... лые сахин хамгаалхын т... Индиин правительство ... хала хэмжээнүүдые аб... юм гэжэ Индира Ганди ... лэһэн байна.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

ЭНХИР КРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
14.05 — «Костёр» — пионернүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно суглуулбари. 14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — Таджигай ССР-эй «Лола» гэжэ Гүрэнэй хатарай ансамблиин концерт.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
15.40 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
15.50 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Динамо». 16.30 — Ленинскэ университет. «Үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай хабаадалга тухай». 17.00 — Үнгэтэ телевидени. «Не горюй» — уран һайханай фильм. 18.30 — «К. Заринь дуулана» — фильм-концерт. 19.00 — «Время» мэдээсэлэй программа. 19.30 — Фильмы раннего кино». Молчи, грусть, молчи, «Умирающий лебедь», «На бойком месте». 20.30 — «Эбдэршэгүй хани нүхэсэл». Буряадай АССР.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
21.00 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
21.15 — «Правда» газетын уласхоорондын байдалые шэнжэлэгшэ нүхэр Ю. А. Жуков телевизор харагшадта харюусана.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
21.45 — Телепанорама. 22.05 — «Сэсэг» — эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаһан тележурнал. 22.40 — «Мэргэжэлтэ зүбшэнэ». 23.10 — Үдэшын концерт.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54 приёмная — 54-93, зам. редактора — ..., зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, ответ. секретаря — 66-76. отделы: партийной жизни — 60-91. сельского хозяйства — 64-36, 63-86. пропаганды и агитации — 56-23. промышленности и строительства — 61-35. советского строительства и быта — 6..., культуры и школ — 60-21. писем и рабселькоров — 6..., информации — 34-05, общественная приёмная — 56-..., машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.